

# ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ'.

Συνδρομή ετήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι: ἑτήσια: — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

4 Ὀκτωβρίου 1887

## ΑΙ ΝΕΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

(ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν τοῦ κόμητος de Mouy)

Ἡ μεγάλη λεωφόρος ἣτις ἄγει ἐκ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας, εἰσδύουσα εἰς τὴν πόλιν, ἀποτελεῖ ὠραίαν ὁδόν, τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, ὅπου ὑφῴνεται μικραὶ οἰκίαι μὲ πράσινα παραθυρόφυλλα καὶ ἐξώστας, ἐν βρεφοκομείον, ἐν ὄρφανοτροφεῖον καὶ ἐν ᾠδεῖον. Εἰς τὸ βάθος μιᾶς δενδροστοιχίας πιπεριῶν διακρίνω διατέμνουσαν αὐτὴν κατ' ὀρθὰς γωνίας, κατοικίαν ἰκανῶς μεγάλην, μὲ δύο πτέρυγας καὶ ἐν μόνον πάτωμα. Ἐκεῖ ἐβίωσε καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν ὁ ἔξοχος πρωθυπουργὸς Κουμουνοῦρος, ἀνὴρ σπανίας εὐφυΐας καὶ περὶ τὰ κοινοβουλευτικὰ πεπειραμένος, ὅστις συνήνωνεν ἐν ἑαυτῷ μεγάλην ἀγχινοίαν πρὸς ἐπαγωγὸν ἀγαθότητα. Μὲ ἐτίμησε διὰ θερμῆς φιλίας καὶ διατηρῶ προσφιλῆ τὴν μνήμην του. Ἦτο ἐκ τῶν Ἑλλήνων τῆς μέσης οὕτως εἰπεῖν περιόδου, κατέχων θέσιν μεταξὺ τῶν ἡρώων τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν ἀνδρῶν τῆς νῦν γενεᾶς, λίαν ἀπέριττος τοὺς τρόπους, εἰς πάντας προσίτος, δημοτικός, πλήρης ἀφελείας καὶ ἀπλότητος κατὰ τι στωικτικῆς ἐνίοτε, ἀλλ' ἄνευ πικρίας. Δὲν εἶχε μεγάλην παιδείου, ἀλλ' ἐγνώριζε κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα τοῦ τόπου του, κατενόει τὰ πάντα μετ' εὐχερείας καὶ ἐπιεικειᾶς, ἦτο δεξιὸς καὶ εὐβουλος πολιτικός, ὁμοιάζων πρὸς τὸν Ὀδυσσεῖα κατὰ τὴν σύνεσιν, ἔχων δὲ ἀληθῆ φιλοπατρίαν, πλεόν ἢ ἀπαξ κατεφρόνησεν ἐν τῷ βίῳ του τὴν δημοτικότητα, ὅπερ εἶναι τῷ ὄντι ἡρωϊκὸν κατόρθωμα δι' ἕνα πολιτευόμενον. Παρέστη εἰς τὴν ἐπιβλητικὴν ἐκφορὰν τοῦ λειψάνου του τὸ ὅποιον ἠκολούθει δλοκλήρος λαὸς ἐν βαθείᾳ συγκινήσει. Ἀναπαύεται τῶρα ἐπὶ λόφου μικροῦ, ὅπου ἢ σκιά του δύναται νὰ καταθεῖται ὅλον τὸ πανόραμα τῆς πόλεως τῆς Ἀθηνᾶς, τὴν Ἀκρόπολιν, τὸν ναὸν τοῦ Διός, τὴν Σαλαμίνα καὶ τὸ πέλαγος τὸ Αἰγαῖον. Ἐξακολουθοῦντες νὰ βαδίζωμεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, φθάνομεν εἰς μεγάλην πλατείαν λεγομένην τῆς Ὀμονοίας. Ὀλίγα δένδρα ἐπισκιάζουσιν αὐτὴν ἀτελῶς, κρασπεδοῦσι δὲ τὰς περὶξ ὁδοὺς οἰκο-

δομήματα, μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον οὐδὲν θὰ ὑπάρχη ἄκτιστον γῆπεδον, διότι κτίζουσιν οἱ ἐν Ἀθήναις πανταχοῦ τῆς πόλεως μετὰ μαγίας. Ἡ πλατεία τῆς Ὀμονοίας εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐκτεταμένον σταυροδρόμιον, εἰς ὃ καταλήγουσι πολλαὶ ὁδοὶ, ἡ ὁδὸς Ἀθηνᾶς, ἣτις εἶναι ἀκόμη ἀτελής, ἡ τοῦ Σταδίου, ἡ τῶν Πατησίων καὶ ἄλλαι μικρότεραι. Ἡ ὁδὸς ἢ μᾶλλον ὁ περίπατος τῶν Πατησίων ἄγει εἰς ἡμῶνυμον χωρίον, ἐκατέρωθεν δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης κτίζονται ἐπίσης οἰκίαι· δύο μεγάλα οἰκοδομήματα, τὸ Πολυτεχεῖον καὶ τὸ Μουσεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰ ὅποια ἀμφότερα θὰ ἐπισκεφθῶμεν βραδύτερον, ὑφῴνεται πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ. Μέχρι τῶν Πατησίων ὁ περίπατος εἶναι πεφυτευμένος διὰ δένδρων, κατὰ τι ἰσχνῶν, πᾶσαι δὲ αἱ ἀμαξαὶ καὶ πάντες οἱ ἵππεῖς τῆς πόλεως ἀνεγείρουσιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης πολὺν κονιορτόν, ὅστις ἄλλως εἶναι ἐλαφρὸς καὶ λεπτὸς, πρέπει δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου ἡ ἀρμοδιά ἀρχὴ καταβρέχει τὴν ὁδὸν ταύτην μετ' ἐπιμελείας, διὰ τὴν ὅποιαν δίκαιον νὰ ἡμολογήσῃ τις πρὸς αὐτὴν χάριτας, διότι τὸ ὕδωρ δὲν εἶναι ἄφθονον ἐν Ἀθήναις, ὁ ἥλιος τάχιστα τὴν καταξηραίνει καὶ ὁ ἄνεμος πνέει σχεδὸν ἀδιακόπως.

Ἡ ὁδὸς Σταδίου εἶναι ἡ ὠραιότατη τῆς πόλεως· ἀπὸ τῆς τρίτης μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ἀπὸ τῆς πέμπτης μέχρι τῆς ὀγδόης κατὰ τὸ θέρος, πάντες οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν περιφέρονται ἐπὶ τῶν μεγάλων πλακοστρώτων πεζοδρομίων τῆς πλατείας ταύτης ὁδοῦ. Ἀναβαίνων καὶ καταβαίνων τὴν ὁδὸν ταύτην δύνασαι νὰ ἀπαντήσῃς οἰονδήποτε ἐπιθυμείς. Ἐμπορικὰ δὲν ὑπάρχουσι σχεδὸν καθ' ὅλον ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Σταδίου, εἶναι δὲ αὕτη ὠρισμένη μᾶλλον εἰς πολυτελεῖς κατοικίας καὶ εἰς δημόσια καταστήματα, ἐν οἷς τὸ ἐθνικὸν τυπογραφεῖον καὶ τὸ Ἀρσάκειον. Ἡ οἰκία τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας, μία ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων τῶν νέων Ἀθηνῶν, ἔχει ὅπισθεν κῆπον πλήρη φοινικοδένδρων καὶ πορτοκαλλεῶν καὶ ἐπὶ τοῦ κήπου εἰσέχει μαρμαρίνον ἡλιαστήριον· ἄλλοτε ἡ οἰκία αὕτη ἀπετέλει τὸ ἔσχατον ὄριον τῆς πόλεως, τῶρα δὲ εὐρίσκεται ἐν τῷ κέντρῳ. Παρὰ τὴν οἰκίαν ταύτην ὁ βουλευτὴς Ἄρτης κ. Καραπάνος, κάτοχος πλουσίας ἀρχαιολογικῆς συλ-

λογής, ἔκτισεν ἀληθῆς παλάτιον με ὠραϊάν ἰταλικὴν loggia ὑποβασταζομένην ὑπὸ ἰωνικῶν κίονων, τῶν ὁποίων ἡ λευκότης γίνεται ἐκφανῆς ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ ἐδάφους τοῦ τοίχου. Ἐρχεται ἔπειτα τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ μετὰ τούτο τὸ τῶν Οἰκονομικῶν, ὅπερ εἶναι τὸ ἀρχαῖον παλάτιον τοῦ βασιλέως Ὁθωνος (;), τέλος δὲ τὸ βουλευτήριον, μέγα οἰκοδόμημα χρώματος φαιοκιτρίνου, ἔχον πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος μνημειώδη κλίμακα. Ἀντικρὺ τοῦ βουλευτηρίου ἀνοίγεται ἡ εὐρεία αὐλὴ τῶν βασιλικῶν στάβλων, ἡ δὲ ὁδὸς Σταδίου ἐκβάλλει εἰς ἀνοικτὸν χώρον ἰκανῶς ἐκτεταμένον καὶ σχεδὸν πάντοτε πλήρη κόσμου, τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς πλατείας ὑπάρχει μικρὸς τετραγωνικὸς κήπος ἐσκιασμένος, ὅστις προεκτείνεται ἕως εἰς ἓν μέγα καὶ κενὸν ἀνηφορικὸν γήπεδον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῦ ὑψοῦνται τὰ Ἀνάκτορα.

Δὲν θὰ κατηγορήσω τὰ Ἀνάκτορα ἐκεῖνα, ἐνθα κατοικεῖ ἡγεμὼν μεγάλης συνέσεως καὶ θελκτικῆς εὐπροσηγορίας, βασιλίσσα σπανίας ὠραιότητος καὶ χάριτος ἀμεταβλήτου, βασιλόπαιδες ἀνατρεφόμενοι ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν εὐγενῶν παραδειγμάτων καὶ πρὸς τοὺς ὁποίους δύναται ἡ Ἑλλάς νὰ ἔχη πεποιθῆσιν διὰ τὸ μέλλον. Πολὺ συχνὰ ἐντὸς τοῦ κτιρίου ἐκεῖνου ἐπιλοξενήθη ἐπιχαρίτως καὶ δὲν δύναμαι νὰ εἶπω τι κακὸν διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν του. Βεβαίως δὲν θὰ ἀνεύρω ἐν αὐτῷ ὑπόδειγμα καλοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ, ἀλλὰ θὰ ἀνεύρω ὅμως, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ προτιμότερον, τὸ ὑπόδειγμα βασιλικῆς οἰκογενείας, ἄλλως δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις ὅχι ὀλίγα ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα λόγου ἄξια, ὥστε οὐδένα λόγον ἔχω νὰ λυποῦμαι διότι τὸν ἀρχιτεκτονήσαντα τὰ Ἀνάκτορα δὲν ἐνέπνευσαν αἱ καλλιτεχνικαὶ παραδόσεις τοῦ Μνησιαλέου καὶ τοῦ Ἰκτινίου. Μὲ παρηγορεῖ διὰ τοῦτο, καὶ μετὰ τὸ περιπλεόν μάλιστα, ὁ λαμπρὸς βασιλικὸς κήπος, ἐλευθερίως ἀνοιγόμενος εἰς τὸ κοινόν, ὅπερ μετὰ πολλῆς φειδοῦς κάμνει χρῆσιν τῆς παρεχομένης ἀδείας. Καὶ λέγεται μὲν συνήθως κήπος, ἀλλ' εἶνε μάλλον ἐκτεταμένον σύνδενδρον χώρος παρέχων ἄφθονον σκιάν, διατεμνόμενος ὑπὸ πλατειῶν δίοδων καὶ τοῦ ὁποῦ αἱ πρασιαὶ τῶν ἀνθέων φιλοτιμότερα καλλιεργοῦνται. Ἐκεῖ ἀπαντῶ ρυακία διαυγοῦς ὕδατος, θολοειδεῖς σκιάζεις δροσερὰς καὶ ἀναπαυτικωτάτας καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν φυσικῶν ἐκείνων καλλονῶν ὠραῖον ρωμαϊκὸν ψηφοθέτημα κατέχον ὀλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν ἀρχαίας κατοικίας καταπεσοῦσης. Εἰκονίζει δὲ τὸ ψηφοθέτημα ἐκεῖνο ἀγγεῖα καὶ ζῶα καὶ ἄνθη καὶ ἀποτελεῖ πρῶτον μὲν ἓνα περίπατον, ἔπειτα αἶθουσαν στρογγύλην καὶ χωρίσματα παρακείμενα. Τὰ δένδρα ὑπεράνω αὐ-

τοῦ κατασεύουσι τὸ ὠραῖόν των φύλλωμα καὶ περὶ τοὺς παχεῖς κορμούς τῶν δένδρων ἀνεργάζονται ῥόδα καὶ περιπλοκάδες. Ἡ ἑπαυλις ἐκεῖνη, τῆς ὁποίας τὰ εἰρεῖα περιβάλλει οὕτως ἡ διαγελῶσα φύσις, ἀνῆκεν εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν συνοικίαν, τὴν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος, καὶ τῆς ὁποίας αἱ οἰκίαι ἐξετείνοντο ἐπὶ τοῦ χώρου τοῦ νῦν βασιλικοῦ κήπου μέχρι τῆς ὄχθης τοῦ Ἰλισσοῦ.

Ἡ πλατεῖα τοῦ Συντάγματος εἶναι τὸ κεντρικὸν σημεῖον εἰς ὃ ἀπολήγουσι πλείστα ὁδοὶ πρῶτον μὲν, ὡς εἶπον, ἡ ὁδὸς Σταδίου, ἔπειτα ἡ τῆς Κηφισιάς, ἥτις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ βασιλικοῦ κήπου καὶ κρασπεδοῦται ὑπὸ λαμπρῶν οἰκιῶν, ἃς ἔκτισαν πλούσιοι Ἕλληνες καὶ αἴτινες θὰ ὠνομάζοντο παλάτια ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ὀλιγώτερον φίλη τῆς ἰσότητος. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας καὶ ἀκριβῶς καταντικρὺ τῶν Ἀνακτόρων ἀνοίγεται ἡ ὁδὸς Ἑρμοῦ διασχίζουσα κατὰ μῆκος τὴν πόλιν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον· εἶναι ὁδὸς ἐμπορικὴ καὶ διατέμνεται ἐγκαρσίως ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, ἥτις εἶνε καὶ αὐτὴ πλήρης ἐμπορικῶν καταστημάτων. Πρὸς τὸ μέρος τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος τὸ ἀντίθετον πρὸς τὴν ὁδὸν Σταδίου ὑψοῦται ὀλίγον ἀνηφορικῶς ἡ ὁδὸς Φιλελλήνων, εὐρεία, εὐδιάπνοος, ἔχουσα ἔνθεν καὶ ἔνθεν καλὰ κτίρια καὶ ὅπου ἡ αὐστριακὴ πρεσβεία ὥρσει τὴν κατοικίαν της. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην ἄγει ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ κήπου ἡ λεωφόρος Ἀμαλίας, οὕτως ὀνομασθεῖσα εἰς μνήμην τῆς βασιλίσσης συζύγου τοῦ Ὁθωνος, διότι οἱ ἐν Ἀθήναις δὲν φοβοῦνται τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἄλλοτε ὑμνηθέντων ὀνομάτων. Ἡ βασιλίσσα Ἀμαλία ἐφύτευσε τὸν κήπον, ἡ δὲ ἐπανάστασις ἡ ἀνατρέψασα τὸν θρόνον της δὲν ἔσχε τὴν ἀπειροκαλίαν καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην νὰ προγράψῃ τὸ ὄνομά της. Ἡ ὁδὸς αὕτη ἔχει μόνον κατὰ τὸ ἐν μέρος οἰκίας μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι τὰ πρεσβεία τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἰταλίας, παρέχει δὲ εἰς τὰ παράθυρα τῶν κομψῶν ἐκείνων ἐπαύλεων τὴν θέαν τῶν ὠραίων δένδρων καὶ τῶν ἀνθοστολιστῶν πρασιῶν. Ἄγει κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ἐκτεταμένον χώρον, ὅπου σῶζονται ὄρθιοι οἱ ὑπολειπόμενοι δεκαεὶς κίονες τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ πρὸς τὴν λεγομένην πύλην τοῦ Ἀδριανοῦ· εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ὅπου ἀρχίζει ἡ πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν ὁδὸς, θὰ ἐπανεῖλωμεν βραδύτερον.

Ἡ πόλις περατοῦται ἐνταῦθα πρὸς δυσμάς, πέραν δὲ ἐκτείνεται ἡ μεγάλη πεδιάς ἡ φερόμενη πρὸς τὴν θάλασσαν. Δὲν μένει νὰ ἀναφέρω παρὰ δύο ὠραίας λεωφόρους παραλλήλους πρὸς τὴν ὁδὸν Σταδίου, τὴν λεωφόρον Πανεπιστημίου καὶ τὴν τῆς Ἀκαδημίας. Ἡ πρώτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰδρυμένου Πανεπιστη-

μίου, ὅπερ ἐκτίσθη κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ρυθμόν· ὁ βαρῶνος Σίνας, πλούσιος τραπεζίτης Ἕλληνας ἐν Βιέννῃ, ἔκτισεν ὀλομάρμαρον τὴν Ἀκαδημίαν, ἥτις ἀποτελεῖ ἐπιτυχῆ δοκιμὴν πολυχρωμάτου ἀρχιτεκτονικῆς. Εἶναι μνημειὸν σπανίας κομψότητος, μετρίως κεχρωσμένον. Τὰ χρυσώματα καὶ αἱ λεπταὶ γραφαὶ συνοῦνται ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων γεισωμάτων τῶν τοίχων του καὶ ἐπὶ τῶν ἐλικῶν τῶν ἰωνικῶν του κιονοκράνων· οἱ κίονες αὐτοῦ καὶ τὰ ἀετώματα, τὰ ὁποῖα καθίστανται ἐκφανέστερα διὰ τῶν λεπτῶν ἀποχρώσεων, καὶ τὰ κυανὰ του φατνώματα τὰ ἡσπεριόμενα διὰ χρυσοῦ δίδουσι, νομίζω, ἰδέαν ἰκανῶς ἀκριβῆ τῶν ναῶν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν. Ἐπὶ δύο ὑψηλῶν στηλῶν, ἀμφιβόλου καλαισθησίας, ἰδρυμένων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου, ἐτίθησαν δύο ἀγάλματα, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ ὁποῖα φαίνονται καλῶς προέχοντα ἐπὶ τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἡ λεωφόρος Πανεπιστημίου ἐπιδεικνύει καλὰς τινὰς οἰκοδομὰς, ἀξιοθέατος μάλιστα εἶναι ἡ οἰκία τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Σλείμαν, ἥτις μετριοφρόνης ἐπιγράφεται Ἰλίου μέλαθρον, ἀλλ' εἶναι μέλαθρον πεντελησιῶν μαρμάρου μὲ εἰσοδὸν μεγαλοπρεπῆ, μὲ ἀγάλματα ἐπὶ τοῦ ὑπερώου, μὲ δάπεδα ψηφιδωτὰ καὶ κήπον πλήρη σπανίων ἀνθῶν. Ὁ ἐνθουσιώδης ἀρχαιοδίφης ὁ ἀνασκάψας τοὺς λόφους τῆς Τροίας καὶ τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Τύρινθος τὴν ἀκρόπολιν ζῆ ἡσύχως ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν ἀρχαιολογικῶν του ἐρευνῶν ἔχων πλήρη τὴν μνήμην Ὀμηρικῶν στίχων, ἡμιλῶν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὡς ὁ Ξενοφῶν καὶ ἐμβατεύων εἰς πάσας τὰς λεπτομερείας τῶν προϊστορικῶν χρόνων. Ὀλίγα μόνον ἀντικείμενα ἐκράτησεν αὐτὸς ἐκ τῶν θαυμασίων του ἀνακαλύψεων, δι' ὧν ἐπλούτισε τὰ μουσεῖα τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἡ μόνη του φροντίς εἶναι νὰ πορεύηται καθ' ἕκαστον ἔαρ εἰς ἀνερεύνητόν τι μέρος τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἵνα ἀνεύρῃ τὰ ἔχνη κτισμάτων καὶ τάφων ἐλησημονημένων.

Ἡ λεωφόρος τῆς Ἀκαδημίας εἶναι ὡσαύτως κεκαλυμμένη ὑπὸ ὠραίων οἰκιῶν, ἐκείθεν δὲ συνοικία ὅλη ἀναβαίνει πρὸς τὸν Λυκαβητόν. Τὴν ὁδὸν ταύτην διέρχομαι ὅταν πορεύωμαι εἰς τὴν ἡμετέραν γαλλικὴν Σχολήν, ἥτις εἶναι ἐκτισμένη σχεδὸν εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον, ὅπου αἱ ἀμαξὶαι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναβῶσι τὰς ἀποκρήμους τοῦ ὄρους κλιτύας. Καὶ φθάνουσι μὲν μέχρι τῆς ἡμετέρας Σχολῆς, ἀλλὰ πέραν ὅμως μόνον εἰς τοὺς πεζοποροῦντας εἶναι τὸ μέρος βατόν. Ἡ γαλλικὴ Σχολὴ εἶναι μέγα κτίριον μὲ δύο πτέρυγας καὶ εὐρὺ μέτωπον, ἔχει δὲ μνημειώδη τὴν ὄψιν. Ἡ Σχολὴ ἔχει ἤδη τὴν ἱστορίαν της καὶ τὰ μεγάλα της ὀνόματα ἐν τοῖς γράμμασιν καὶ ταῖς ἐπιστήμασι· οὐδενὸς

τούτων θὰ μνημονεύσω, ἄλλως ἔπρεπε νὰ ἀναφέρω τὸ πλεῖστον τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐσυνέχισαν καὶ συνεχίζουσι ἀκόμη καὶ τώρα τὰς μεγάλας παραδόσεις τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἀρχαιολογίας. Πρὸς τὴν γαλλικὴν Σχολὴν δίκαιον εἶναι νὰ εὐγνωμονῆ ἡ Ἑλλάς· ἡ ἀκατάπαυστος ἐργασία τῶν ἐν αὐτῇ ἐταίρων, αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐνεργηθεῖσαι ἐπιτυχεῖς σκαφαὶ, τὰ ποικίλα αὐτῶν ὑπομνήματα, τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα τὸ ὑπὸ τῆς Σχολῆς ἐκδιδόμενον παρέσχον καὶ παρέχουσι διαρκῶς πολυτίμους συμβολὰς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ νεαροὶ ἐκεῖνοί ἐπιστήμονες μόλις καταλιπόντες τὸ ἐν Παρισίῳ Διδασκαλεῖον ἔρχονται νὰ μορφωθῶσιν ὑπὸ τὴν φιλόξενον ἐκείνην στέγην, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀνεξαρτησίᾳ, εἰς τὴν ἀγάπην τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, εἰς τὴν ἐπιγραφικὴν καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἐξόχου διδασκάλου, ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τὴν Γαλλίαν εἶναι ἀμέσως ἐκτάστασιν, χάρις εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ἐκείνην παιδείαν, νὰ καταλάβωσιν ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ πανεπιστημιακῇ διδασκαλίᾳ, ἕως οὐ ἀνοίξη εἰς αὐτοὺς μίαν ἡμέραν τὸ Ἰνστιτούτον τὰς θύρας του. Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον ἂν καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς ἐν Ῥώμῃ γαλλικῆς Σχολῆς ἤρχοντο νὰ διατρίψωσιν ἐπὶ ἐν τοῦλάχιστον ἔτος ἐν Ἀθήναις καὶ νὰ ἴδωσι τὴν Ἑλλάδα. Διότι ἐδῶ ἀναπνέει τις λεπτὸν τι ἄμα καὶ ἀπείριστον καλλιτεχνικὸν συναίσθημα, τὸ ὁποῖον οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ δύναται νὰ καταλάβῃ. Βεβαίως ἐν τῷ Βατικανῷ ὑπάρχουσιν ἔργα τέχνης θαυμασία, ἀλλὰ μετ' αὐτῶν εἶναι καὶ πληθὺς ἀντιτύπων κοινῶν καὶ ἀμούσων! Πόσα δὲν περιέχονται ἐκεῖ ἀγάλματα τῆς παρακμῆς ἢ τοῦλάχιστον καταβεβαρυμένα ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κόμπου! Μόνον ἐν Ἀθήναις ἀνευρίσκεις τὴν μοναδικὴν ἐμπνευσιν, καθαρὰν ἀπὸ πάσης ἀναμίξεως, ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ πηγῇ. Ὑπάρχουσιν ἐδῶ πλείστα καλλιτεχνήματα ἀρχιτεκτονικὰ καὶ γλυπτικὰ, ἅτινα ἀποκαλύπτουσιν εἰς τὸν τεχνίτην τύπον καλοῦ, οὕτινος οὐδεμία παρὰ φύσιν συνθήκη ἠλλοίωσε τὴν χάρισσαν καὶ αὐστηρὰν ἀφέλειαν, ὁ δὲ ἀγνοῶν τὰ καλλιτεχνήματα ταῦτα δύναται μὲν ἄλλως νὰ εἶναι λίαν πεπαιδευμένος καὶ ἀριστος ἀκόμη καλλιτέχνης, ἀλλὰ θὰ στερηταί τῆς τελείας ἀντιλήψεως τοῦ ἰδανικοῦ.

Δὲν θὰ σᾶς περιεργάσω ἐπὶ πλέον εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς νέας πόλεως καὶ εἰς τὰς νέας συνοικίας αἴτινες συγκυκλοῦνται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Λυκαβητοῦ καὶ φαίνονται ὡς νὰ ἤθελον νὰ ἀναρριχηθῶσιν ἐπὶ τῶν κλιτύων αὐτοῦ μέχρι τῶν βράχων, οἵτινες τὸν περιστέφουσιν. Ἐλπίζω ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἴδωμεν πανταχοῦ τὸ ἀκανόνιστον ἔδαφος ἰσοπεδούμενον καὶ τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν δεικνύουσαν πλειοτέραν δραστηριότητα.

Καὶ οἱ Παρίσιοι, ὡς λέγουσι, δὲν ἐσχηματίσθησαν διὰ μιᾶς, ἔχουσι λοιπὸν καὶ αἱ Ἀθηναὶ ἀνάγκην χρόνου διὰ νὰ σχηματισθῶσι. Καὶ ἀπὸ τοῦδε ὁμοῦ αἱ Ἀθηναὶ εἶναι ὠραία πόλις· ὄχι μόνον εἶναι ἀπαράβλητος διὰ τὸ κάλλος τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ εἶναι ἀξία νὰ τὰ περιέχη. Ὄταν ἡ ἀρχὴ λάβῃ τὸ θάρρος νὰ κατεδαφίσῃ ἐξ ὀλοκλήρου τοὺς δρομίσκους τοὺς κεκαλυμμένους ὑπὸ καλυδῶν, εἴτε ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως εἴτε πλησίον τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ οἱ ὅποιοι κρύπτουσιν ὑπὸ τοὺς πολυραγεῖς καὶ ῥυπαροὺς ὄγκους τῶν γήπεδα πλήρη ἀρχαιολογικῶν πλοῦτου, ὅταν πάντα τὰ σεπτὰ τῆς ἀρχαιότητος λείψανα ἐσκαφῶσιν ἐκ τῆς γῆς, τότε αἱ νεαὶ Ἀθηναὶ, μὲ τὰς καινουργεῖς τῶν οἰκίας, μὲ τοὺς κήπους τῶν, τὰ οἰκοδομήματά τῶν, τὰς ζωντανὰς τῶν ὁδῶν θὰ εἶναι ἡ περιεργοτάτη ἅμα πόλις τῆς Εὐρώπης καὶ μία τῶν μᾶλλον τερπνῶν διὰ τὸν νέον βίον. Τὸ κλίμα τῶν εἶναι ἐξαιρετικόν, ἡ κοινωνία φιλοξενος καὶ ἐπίχαρις, ἡ ἐλευθερία πλήρης ἀνευ ἀταξίας, ἡ θάλασσα πλησίον, ἐὰν δὲ τις δὲν φοβῆται τὰ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς μῆνας δεινὰ κυνικά καύματα, αἱ ἡμέραι τῷ φαίνονται βραχεῖαι καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν εἶναι ἀρχαιολόγος.

Ἄλλ' ὁμοῦ ὀφείλω νὰ εἶπω ὅτι καλὸν εἶναι ὅταν διατρίβῃ τις ἐν πόλει, ἥτις εἶναι μία ἐκ βασιλισσῶν τῆς ἱστορίας, νὰ ἔχῃ ὀλίγην ἀγάπην πρὸς τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἀρχαιολογία εἶναι διὰ τοὺς λογίους ἄνδρας εὐγενὲς σπουδασμα, δι' ἡμᾶς ὁμοῦ τοὺς ἄλλους, τοὺς κοινούς τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἀπλῆ ἐνασχόλησις πολὺ ἐνέχουσα τὸ γόητρον ἐν τῇ ἐλληνικῇ ταύτῃ χώρᾳ. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὀφείλω εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν πολὺ τερπνὰς ὥρας καὶ εἶναι εἰκοσάπλασίως εὐχαριστότερον νὰ ἐνδιατρίβῃ τις περὶ κομμάτια μαρμάρων καὶ ζωγραφιστὰ ἀγγεῖα καὶ νομίσματα καὶ ἀγαλμάτια ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν οἱσδήποτε ἄλλῃ πόλει, διὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς λόγον δι' ὃν εὐρίσκουσι τοὺς καρπούς, τοὺς ὅποιους συλλέγουσιν ἐκ τοῦ δένδρου καὶ τρώγουσιν ἐν τῷ κήπῳ πολὺ νοστιμωτέρους ἐκείνων, τοὺς ὁποίους μᾶς παραθέτουσιν εἰς τὴν τράπεζαν. Τὸ νὰ σχηματίξῃ τις βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον μικρὰν συλλογὴν ἀρχαιοτήτων μὲ τὴν γλυκειὰν ιδέαν ὅτι πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀντικείμενα εἶναι ἐντελῶς γνήσια, νὰ ἐξετάξῃ μετὰ τινος μεγαλοφροσύνης ἀρχαιολογικῶν δῆθεν γνώσεων ἀγαλμάτια τῆς Τανάγρας ἢ νεκρικὰς ληκύθους νεωστὶ ἀπὸ παλαιῶν τάφων ἀνασκαφείσας, νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς διασώσεως ἢ τῆς καλλονῆς τοῦ ἐξεταζομένου πράγματος, νὰ τὸ χρονολογῇ μετὰ τινος ἀσφαλείας, νὰ ἐνθουσιᾷ διὰ τὴν χάριν τῆς δεινῆς μαρμαρίνης κεφαλῆς, νὰ ἠξεύρῃ εἰς ποῖαν τῆς τέχνης περίοδον πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσῃ, νὰ λυπῆται διὰ τὴν τυ-

χὸν ἀποκοπὴν τῶν ρινῶν, νὰ τολμᾷ νὰ ἐκφέρῃ γνώμην περὶ τῆς γνησιότητος τῆς δεινῆς χαλκίνης ἀρχαιότητος, πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι τέρψεις ἰδιαζούσας εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις βίον. Οὕτω δὲ ἀποκτᾷ τις ἀνεπαισθητῶς ποσὸν τι γνώσεων, τὰς ὁποίας θεωρεῖ μέγα καύχημα καὶ δι' ὧν ἐπειτα καταλαμβάνει πολὺ καλλίτερα τὰ λαμπρὰ ἀντικείμενα τῶν ἡμετέρων μουσείων. Καὶ τῷ ὄντι δὲ ἐν Ἀθήναις μαυθάνεις νὰ ἀγαπᾷς τὰ ὠραία πράγματα, εἶναι δὲ καὶ διὰ τοῦτο τερπνὸς ὁ ἐν Ἑλλάδι βίος, διότι δύναται ἐν ταύτῳ νὰ εἶναι καὶ ἀρχαῖος καὶ σύγχρονος.

Σ.

("Ἐπεται συνέχεια).

## ΑΙ ΑΝΤΙΖΗΛΟΙ

Ἐπαρχιακὴ ἠθογραφία.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ζ'.

Ἡ τράπεζα ἦτο ἐστρωμένη ἐπὶ τοῦ εὐρέος καὶ ἐστεγασμένου ἐξώστου τοῦ ἐξοχικοῦ οἴκου. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐδεσμάτων ἦσαν ἤδη παρατεθειμένα καὶ ὁ κ. Ματθίας κρατῶν χειρόμακτρον ἀνὰ χεῖρας ἀπεδίωκε τὰς μυῖας. Ἡ κυρία Ἀγγελικὴ παρσκευάζε τὴν σαλιάταν ἐν τῷ μαγειρείῳ, ἡ δὲ κυρία Μαριγῶ γονυπετῆς ἐκένου τοὺς κουραμπιέδες ἀπὸ μικροῦ κοφίνου εἰς πινάκιον. Ἡ Φλωρὸς ἦντλει ὕδωρ ἵνα ὑπάγῃ κάτω εἰς τὴν ἀναμένουσαν Καλλιόπην, ὁ δὲ κηπουρὸς μετὰ τοῦ ὄνηγοῦ, παλαιοὶ γνώριμοι, ἔπαιζον *σακαμπύλι* ὑπὸ τινος συκαμινέαν ἀφανεῖς ὀπισθεν τοῦ οἴκου.

— Καλῶς τοὺς θαλασσινοὺς καὶ τοὺς ψαράδες, προσεφώνησεν ὁ κ. Ματθίας τοὺς ἐρχομένους· αἱ, πῶς πῆγε τὸ ψάρεμμα;

— Φτώχεια καὶ μιζέρια, ἀπεκρίνατο ἔσθμαιων ἐκ τοῦ ἀνηφόρου ὁ παλαιὸς πλοίαρχος.

— Τὸ μόνον καλὸν θαλασσινὸν ποῦ ἐψαρεύσαμεν, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεώργιος μετ' ἀπλήστων βλεμμάτων ἀτενίζων τὴν τράπεζαν, εἶνε μιὰ πείρα... ποῦ δὲν σὰς βλέπομεν!..

— Γι' αὐτὸ κ' ἐμεῖς ἐπροβλέψαμεν καὶ τὰ ἐτοιμάσαμεν, ὥστε ἅμα ἔλθετε νὰ μὴ χάνωμεν καιρὸν.

Αἱ δύο νεάνιδες κατῆλθον εἰς τὸν κήπον ἵνα δρέψωσιν ὀλίγα ἄνθη πρὸς στολισμὸν τῆς τράπεζης, καὶ ὁ κύριος Ἀχιλλεὺς ἄρτι ἀνελθὼν ἔσπευσε πρὸ τοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ κατόπτρου νὰ διευθετήσῃ τὴν χωρίστραν καὶ τὸν ἀραιὸν μύστακά του. Ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς καὶ ὁ Γεώργιος, πρακτικώτεροι, κατέλαβον ἤδη τὰς ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότη ὑποδειχθείσας αὐτοῖς θέσεις ἐν τῇ

τραπέζῃ, δὲν ἤργησαν δὲ νὰ προσέλθωσιν καὶ οἱ λοιποὶ κατ' ἐπανάληψιν κληθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Ματθία. Μόνῃ ἡ Καλλιόπη ἔλειπεν, ἀλλ' ὁ πατήρ ἀδημονῶν ἐπὶ τῇ ἀργοπορίᾳ ἐκήρυξεν ὅτι, ἂν δὲν πεινᾷ αὐτὴ, οἱ ἄλλοι δὲν εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ τὴν περιμένουν.

Τέλος ἐπεφάνη καὶ ἐκείνη κατηφῆς καὶ ὀργίλη. Εἶχε συγχυθῆ ἐξ αἰτίας τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, ἀνυπομονοῦντος ν' ἀνέλθῃ ἐκ τῆς παραλίας. Θυμωθεῖσα τὸν ἀπέπεμψεν εἰπούσα ὅτι δὲν ἔχει καὶ τὴν ἀνάγκην του καὶ νὰ τὴν ξεφορτώναται. Ἐκείνος δὲ ἀφελέστατα ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν τὰ νῶτα καὶ τὴν ἀφῆκε μόνην—ἦτο νὰ μὴ σιάσῃ λοιπὸν!... Κυρίως ὁμοῦ ἡ κατῆφεια αὐτῆς καὶ ἡ φίλευσις διαθέσεις προήρχοντο ἐκ τῆς διαγωγῆς τοῦ Γεωργίου. Εἰπούσα ὅτι θὰ παραμείνῃ ἐν τῇ ἀκτῇ ἦτο βεβαία ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ ἔμενεν ἐκεῖ. Ἄλλ' ὁ κύριος ἐφυγε μετὰ τῶν ἄλλων ἀγενέστατα, χωρὶς κἄν νὰ δικαιολογήσῃ πρὸς αὐτὴν διὰ λόγου τὴν ἀπρεπῆ πράξιν.

Ἰδούσα πάντας καθημένους ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ θέσιν οὐδεμίαν κενὴν πλησίον τοῦ Γεωργίου, ἀπέριψε πέραν μετὰ πείσματος τὸν πῖλον καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον μετὰ τοῦ Ἀχιλλεὺς καὶ τοῦ Καπετὰν Κωσταντῆ.

Τὸ γεῦμα ἤρχισεν ἐν σιωπῇ διότι ὅλοι ἐπείνων, εὐθυμία τις δὲ μόλις ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ ἐπιδόρπια, ἀλλὰ καὶ ταύτην διεδέχθη γενικὴ κόπωση, ἀναπόφευκτος μετὰ τόσῳ πρωϊνῆν ἔγερσιν καὶ τόσῳ πλοῦσιον γεῦμα. Ὅλοι εἶχον ἀνάγκην ἀναπαύσεως καὶ ἡ οἰκοδεσποῖνα προνοήσασα παρσκευάζει ἐκ τῶν προτέρων κλίνην μὲν ἀπαλὴν καὶ διὰ περικεντήτων σινδόνων ἐστρωμένην χάριν τοῦ ξενιζομένου κυρίου Γεωργίου ἐν ἰδίῳ μικρῷ θαλάμῳ, ἕτερα δὲ πρόχειρα ἐπὶ τοῦ δαπέδου στρώματα διὰ τοὺς λοιπούς, ἀφειθέντων τῶν δύο τῆς αἰθούσης μεγάλων ἀνακλιντρῶν εἰς τὸν καπετὰν Κωσταντῆ καὶ τὸν κ. Ματθίαν.

Ὁ Γεώργιος ἐκάθητο ἐν τῇ τραπέζῃ μετὰ τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ τῆς οἰκοδεσποίνης, ὧν αἱ φιλόφρονες μέριμναι μέχρι φορτικότητος πλέον εἶχον φθάσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος. Τὸ πινάκιον αὐτοῦ ἐπληροῦτο ἐκ δεξιῶν καὶ εὐωνύμων ὑπὸ σωρείας τεμαχίων ἐκλεκτῶν φαγητῶν, ἐφ' ὧν ἠδυνάτει πλέον νὰ ἐργασθῇ ἡ μάχαιρα. Μάτην διεμαρτύρετο, μάτην νῦχαρίσται· ὁ κ. καὶ ἡ κ. Ματθία ἦσαν ἀμειλικτοί!

Πλέον δ' ἡ ἀπαξ καὶ ἕρις συζυγικὴ ἐγένετο ἐν τῷ πινάκιῳ τοῦ ταλαιπώρου νέου, ἀμφοτέρων τοῦ ἐτέρου τῶν συνεύων τὴν καλὴν ἐκλογὴν τῶν προσενηχθέντων ἐδεσμάτων. Ὁ Γεώργιος λοιπὸν ἠγέρθη τῆς τραπέζης κεκορεσμένος, ἐνοχλούμενος πλέον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς θέας καὶ τῆς ὀσμῆς τῶν φαγητῶν. Μετὰ τῆς Ζωῆς μόλις δύο τρεῖς λόγους ἀντήλλαξε προπιῶν ὑπὲρ αὐτῆς,

ἡ δὲ Καλλιόπη διὰ ξηροῦ εὐχαριστῶ καὶ βλοσυροῦ τινος βλέμματος ἀπήντησεν εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς πρόποσιν τοῦ. Ἡ δεσποινὶς Ἐλένη ἔφαγεν ὀλίγον· διότι ἐπρέσθευεν ἀνεκάθεν ὅτι αἱ εὐγενεῖς ὑπάρξεις τρέφονται δι' ὀλίγης τροφῆς. Κυρίως κατηνάλωσεν ἀλμυρά τινὰ προσφάγια καὶ ἤμισυ λεμόνιον, διὰ νὰ ἔχῃ ἡ μορφή τῆς τὸ χρῶμα τῆς εὐαισθησίας!... Τὸν λόγον εἶχε καθ' ὅλον τὸ διάστημα ὁ κ. Ματθίας διαρκῶς ὀμιλῶν πρὸς τὸν Γεώργιον περὶ τοῦ κτήματος, περὶ τῶν δαπανῶν πρὸς ἀγορὰν καὶ συντήρησιν αὐτοῦ, περὶ τῶν εἰδῶν τῆς καλλιέργειας, περὶ μελετωμένων βελτιώσεων. Ἡναγκάζετο δὲ ὁ νέος νὰ ἐπιδεικνύῃ καὶ διάφορον, τὸ ὅποιον οὐδόλως ἠσθάνετο, ἵνα μὴ προσβληθῇ ἢ τοῦ φιλόφρονος οἰκοδεσπότητος περιφιλαυτία.

Μόλις ἀπηλλάγη ὅλων τούτων κλείσας τὴν θύραν τοῦ κοιτώου, εἰς ὃν ὠδήγησεν αὐτὸν ὁ οἰκοδεσπότης, ἀναπτύσων καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ἀρχιτεκτονικὸν τι ζήτημα περὶ μεταθέσεως τοῦ μαγειρείου καὶ προσθήκης ἐνός ἀχυρῶνος. Ὁ Γεώργιος ἀπέβαλε μέρος τῶν ἐνδυμάτων καὶ ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κλίνης τὰ μάλα κεκμηκῶς. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ δὲν εὗρεν ἀμέσως ἡσυχίαν, διότι τὸ κεντητὸν προσκεφάλαιον ἐξέδερε τὴν παρειὰν αὐτοῦ. Ἀναστρέψας τέλος αὐτὸ ἐκλείσε τὰ βλέφαρα καὶ ἀπεκοιμήθη ὄνειρευόμενος τὸ Δουκικὸν Παλάτιον τῆς Βενετίας καὶ τὸν Καπετὰν Κωσταντῆ ἡμφιεσμένον στολὴν Δόγην.

Ἐξύπνησε μετὰ μίαν ὥραν κερθηρῶν καὶ καθύδρος. Ἐν τῷ δωματίῳ ἐβασίλευε σκότος καὶ ὁ ἀήρ ἦτο χλιαρὸς καὶ πνιγρὸς. Διὰ τῶν σχισμῶν τῶν κλειστῶν παραθυροφύλλων ἀκτίνες ἡλίου εἰσχωροῦσαι διέεγραφον θολὰς λωρίδας ἐν τῷ κενῷ καὶ ἀπετύπουσαν χρυσαῖς κηλίδας ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Ὁ Γεώργιος ἠγέρθη καὶ προέβη εὐθὺς πρὸς τὸ παράθυρον· ἠλπίζεν ὅτι αὐρα τις θὰ ἔπνεεν ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ὄθνησεν ἐλαφρῶς τὰ παραθυροφύλλα. Ἀλλ' ἡ θάλασσα δὲν ἐφαίνετο, δένδρα τινὰ καὶ θάμνοι ἀπέφραττον τὴν θέαν τοῦ ἄλλως οὐχὶ ὑψηλοῦ παραθύρου. Οἱ ἐκ τοῦ αἰωνιδίου ἡλιακοῦ φωτὸς τεθαμβωμένοι ὀφθαλμοὶ τοῦ νέου δὲν ἠδυνήθησαν εὐθὺς νὰ διακρίνωσιν ἀπωτέρω παρὰ τὴν ῥίζαν γηραιᾶς ἐλαίας κατακεκλιμένας τὴν Ζωὴν καὶ τὴν Καλλιόπην.

Αἱ δύο νεάνιδες δὲν ἠθέλησαν νὰ κλεισθῶσιν ἐν τῷ οἴκῳ· προὔτιμησαν τὴν ὑπὸ τὰ δένδρα σιάν· καὶ, ἀφοῦ ἐφλυάρισαν ὀλίγον, τῆς Καλλιόπης ἐξομολογουμένης τοὺς ὑπὲρ τοῦ Γεωργίου ἐνθουσιασμούς, οὗς ἡ ἡδὴ λησμονηθεῖσα ἐν τῇ παραλίᾳ ἐγκατάλειψις δὲν ἤρκεσε νὰ μειώσῃ, ἀπεκοιμήθησιν τὰς κεφαλὰς κλίναςαι ἢ μὲν Ζωὴ ἐπὶ δέσμης ξηροῦ χόρτου, ἡ δὲ Καλλιόπη ἐπὶ τῶν γονάτων ταύτης.

Ὁ Γεώργιος μόλις ἰδὼν ταύτας ἐκλείσεν ἡρέμα τὸ παράθυρον ἀφήσας μόνον ὀλίγον διαστῶ-

τα τὰ φύλλα· ἐκέϊθεν δ' ἐν ἀνέσει περιειργάζετο τὴν ζωντανὴν εἰκόνα, ἣτις ἐζωγραφεῖτο μέσῳ τοῦ ἐκ φυλλωμάτων χλοεροῦ πλαισίου.

Ἡ Ζωὴ ἦτο ἀσκεπὴς καὶ αἰ παμμέλαινοι τῆς κόμης πλεξίδες ὠλισθαίνον διὰ τοῦ δεξιῦ ὤμου καὶ τοῦ στήθους πρὸς τὴν γῆν—διότι ἦτό πως πρὸς τὸ δεξιὸν πλευρὸν κεκλιμένη, ἐπὶ τοῦ δεξιῦ ἀγκῶνος ἐστηριγμένη. Ἐν ῥόδον ἐπὶ τῆς κόμης ἐμπεπηγμένον εἶχεν ἀποφυλλισθῆ προστριβέν ἐπὶ τοῦ αὐτοσχεδίου προσκεφαλαίου καὶ τὰ πορφυρὰ πέταλα αὐτοῦ ἐκυλίσθησαν πρὸς τὸν λευκὸν τράχηλον καὶ τὴν κυανόχρουν ἐσθῆτα τῆς κοιμωμένης κόρης. Τὰ χεῖλη ἦσαν συνεσφιγμένα καὶ λακκίσκοι ἐσχηματίζοντο ἀκριβῶς εἰς τὰ δύο ἄκρα αὐτῶν· τὰ κλειστά βλέφαρα ἐσκίαζον τῶν παρειῶν τὸ σιτόχρουν διὰ τῶν μακρῶν μελανῶν βλεφαρίδων.

Διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἡ Ζωὴ περιέβαλλε τὴν κεφαλὴν τῆς Καλλιόπης ἐπὶ τῶν ἰδίων γονάτων κεκλιμένην. Εἶχε δ' ἐκείνη τὸν πλατύγυρον πῖλον ἐπικλινῆ πρὸς τὴν μορφήν καὶ τὸ μέτωπον καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκαλύπτοντο, ἐφαίνοντο δ' ὑπὸ σκιάδ' αἰ συνήθως ῥοδόχροοι παρειαί, πορφυραὶ ἤδη καὶ στίλβουσαι ἐκ τῆς θερμότητος, καὶ τὰ πτερυγία τῆς ῥινόσ ἀεικίνητα, καὶ ὑπὸ τὰ χεῖλη τὰ διεστώτα οἱ μαργαριτωδεις ὀδόντες. Πρὶν ἢ καταληθῆ ὑπὸ τοῦ ὕπνου κατέτρωγε τὰ φύλλα ῥόδου, ὅπερ ἐκράτει ἔτι ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἐκ τῶν φύλλων τούτων ἐν ἀπέμνε κεκολλημένον μετ' ἀρρήτου χάριτος ἐπὶ τοῦ κάτω χεῖλους. Τὸ μικρὸν ἄλλ' εὐσαρκον αὐτῆς σῶμα συνεσπειροῦτο κυρτούμενον καὶ ὑπὸ τὴν ἀνασεσπυρμένην ποικιλόχρουν ἐσθῆτα περικνημῖς λευκῇ καὶ ἀβαθέσ σανδάλιον προεῖχον.

Καὶ ἵνα καταστῆ τέλειον τὸ εἰδυλλιακὸν σύμπλεγμα δύο λευκαὶ ψυχαὶ ἐφιλοῦντο πτερυγίζουσαι ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ τέττιξ φλύαρος ἐγρύλλιζεν, ἐπὶ τοῦ ὀζώδους κορμοῦ τῆς γηραιᾶς ἐλαίας.

Ὁ Γεώργιος παρήμενεν ἐπὶ τινα λεπτὰ παραπετρῶν καὶ συγχρίνων τὰς δύο νεανίδας ὧν ἐκάστη εἶχεν ὅλας ἴδιον θέλητρον. Ἡ μία ἦτο ἡ ἀγνότης, ἡ ἄλλη ἡ ἠδυπάθεια· ἡ μία ἦτο ἡ σεμνότης, ἡ ἄλλη ἡ χάρις. Καὶ ὁ νέος ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ἀγόμενος ἐψιθύριεν :

— Ἡ μία εἶνε γιὰ φίλημα· ἡ ἄλλη εἶνε γιὰ αἴσθημα !...

Η'.

Ὁ Γεώργιος ἐνίφθη, ἐνεδύθη καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην· εὐρε δ' ἐκεῖ τοὺς δύο οἰκογενειάρχας καπνίζοντας καὶ συζητοῦντας περὶ πολιτικῶν. Ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας φύλλον ἐφημερίδος καὶ συνεμερίζετο πληρέστατα τὰς ἐν αὐτῷ μομφὰς κατὰ τῆς Κυβερ-

νήσεως· ὁ κ. Ματθίας ἔλεγεν ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε λόγοι χωρὶς ἀξίαν καὶ βαρύτητα διότι ἐμπνέονται ἀπὸ συμφέρον. Καὶ ἡ συζήτησις ἐξήπτετο ἐπικινδύνως, κατηνύσθη δὲ μόλις διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ξενιζομένου, πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τῶν γυναικῶν, αἵτινες ἀνησυχῶν περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς πολιτικῆς διαμάχης, γνωρίζουσαι ὅτι δις ἢ τρίς οἱ σύζυγοι αὐτῶν εἶχον σφοδρῶς ἐρίση καὶ διαπληκτισθῆ ἐπὶ ὁμοίων θεμάτων, καὶ ποτε ἐπὶ μῆνα ὅλον εἶχον διακόψη τὰς σχέσεις.

— Ἐυπνητούρια σας ! Πῶς ἐκοιμηθήκατε ; Σὰς ἄφηνεν ἡ ζέστη ; ἠρώτησεν ὁ κ. Ματθίας.

— Περίφημα ! ἔσπευσε ν' ἀποκριθῆ ὁ Γεώργιος, οὔτε ζέστη ἔνοιωσα, οὔτε τίποτε.

— Τώρα ἑνας καφὲς εἶνε ἀπαραίτητος. . .

— Ἐνοιῶ σας καὶ ἐφρόντισα, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Μαριγῶ· τώρα ψήνεται.

Καὶ εἰς ἐπικύρωσιν τῶν λόγων τῆς ἐπεφάνη μετ' ὀλίγον ἡ Φλωροῦ φέρουσα ὑπερμεγέθη δίσκον μετὰ γλυκοῦ καὶ καφέ.

— Ποῦ εἶνε τὰ κορίτσια ; ἠρώτησεν ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς ῥοφῶν ἠχηρῶς τὸν καφέν του.

— Κάτω 'ς τὸ περιβόλι εἶνε ἀπὸ τὸ μεσημέρι· κάπου θ' ἀποκοιμήθησαν, φαίνεται. Τώρα πῆγεν ἡ Ἐλένη νὰ ταις εὐρη.

Ὁ Γεώργιος ἐνόμισε πρέπον τὰ ὑποκριθῆ πλήρη ἀγνοίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου :

— Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τί γίνεται ;

— Ἐύπνησε καὶ ξανακοιμήθηκε πάλι· ἔχει πονοκέφαλο. Θὰ ἤπαι λίγο παραπάνω σαντορινιὸ κρασί τὸ μεσημέρι καὶ δὲν χωρατεύει αὐτὸ τοῦρκος μοναχὸς εἶνε.

Ὁ κ. Ματθίας ἐν τῷ μεταξύ ἐκράζε τὸν κηπουρὸν μεγαλοφῶως, καὶ ἐπειδὴ οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόασις ἐδίδοτο εἰς τὰς κραυγὰς του, ὀργισθεὶς ἔστειλε τὴν Φλωροῦν νὰ τὸν εὐρη. Ἐπεφάνη δὲ τέλος ὁ κηπουρὸς Παναγιώτης, ὃν ἡ ὑπέρτρια ἀφύπνισε κοιμώμενον μετὰ τοῦ ἀγωγιάτου καὶ τοῦ λεμβούχου. Ἄλλ' ἤρξατο βραδέως καὶ κλονοῦμενος ἐν τῇ ἑορτασίμῳ πρασίῃ βράκκα, καὶ τὸ ἐρυθρὸν φέσιον αὐτοῦ ἔκλινεν ὑπὲρ τὸ δέον πρὸς τὸ δεξιὸν ὠτίον. Ἦτο προφανῶς μεθυσμένος ὡς προσεμαρτύρουν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ πεφλογισμένη ρίς.

— Τί ἀγαπᾶτε, ἀφέντη ; ἐτραύλισεν ὑπὸ τὸν ἐξώστην στὰς οὐχὶ ἀσφαλῶς.

— Ἦθελα νὰ μᾶς εὐρῆς μερικὰ ροδάκινα, ἀλλὰ κατὰ τὸ χάλι ποῦ ἔχεις δὲν εἶσαι ἀξίος οὔτε τομάταις ναυρῆς τώρα.

Καὶ ὁ κηπουρὸς μὴ ἀντιληφθεὶς καλῶς ἠρώτησε :

— Γιὰ σαλάτα νὰ εἶνε ἡ τομάταις ἢ γιὰ τὸ φαί.

Τότε ἐξεμάνη ὁ κ. Ματθίας κατ' αὐτοῦ καὶ τῷ εἶπεν ὅτι εἶνε γαΐδαρος καὶ νὰ πᾶ νὰ φύγῃ,

νὰ πᾶ νὰ κοιμηθῇ. Ὁ Παναγιώτης τὴν τελευταίαν προσταγὴν εὐγνωμῶν ἀποδεξάμενος ἔστρεψε τὴν ράχιν καὶ ἀπῆλθε μόλις στηριζόμενος ἐπὶ τῶν κνημῶν αὐτοῦ. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι κατέστειλλον τὴν ὄρεξιν ἢ ἠσθάνοντο νὰ γελάσωσι, ὅπως μὴ παροργίσωσι τὸν κ. Ματθίαν, ἀλλ' ἡ Καλλιόπη, ἐκείνη τὴν στιγμήν ἐλθοῦσα, δὲν ἐκρατήθη, καὶ μετ' ὀλίγον ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τοῦ μειδιάματος τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἐμμήθησαν.

— Τοὺς ἐδιώρθωσες, Μαριγῶ, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὴν σύζυγον. Κατὰ τὴν συνήθειάν σου θὰ τοὺς ἔδωκες ὅλον τὸ κρασί ποῦ ἔμεινεν ἀπὸ μᾶς καὶ θὰ ἔγιναν καὶ οἱ τρεῖς τάπαις. Καλὰ θὰ μᾶς πᾶνε 'πίσω ὁ ἀγωγιάτης καὶ ὁ βαρκάρης.

— Μποροῦμε δὲ νὰ πᾶμε καὶ χωρὶς αὐτοὺς, εἶπε προσβληθεὶς κάπως ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς.

Ὁ Γεώργιος συνωμίλει ἀπὸ τοῦ ἐξώστου μετὰ τῶν νεανίδων, αἵτινες ἐκάθηντο κάτω ἐπὶ τῆς πρώτης βαθμίδος τῆς κλιμακος καὶ ἔπαιζον διὰ λιθαρίων πεντάβολα :

— Ἐρχεσθε νὰ κάμωμεν ἕνα γῦρον εἰς τὸν κῆπον ; δὲν ἐβαρεθήκατε νὰ κάθεσθε ;

— Εὐχαρίστως, Κυρία Καλλιόπη, ἐπιθυμῶ μάλιστα νὰ ἰδῶ καὶ τὸν ὠραῖον κῆπόν σας.

Οἱ ἄλλοι ἐβαρύνοντο νὰ ἔλθωσι καὶ ἡ Ἐλένη ἔμεινε μετὰ τῶν πρεσβυτέρων. Ὁ δὲ κύριος Ἀχιλλεὺς ἐκοιμάτο εἰσέτι.

Ὁ Γεώργιος ἐβάδιζε μεταξύ τῶν δύο νεανίδων, εἶπετο δ' αὐτῶν ὅπου αἱ ὁδοὶ ἦσαν στεναί. Καὶ ἡ μὲν Ζωὴ κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ τὰ πεντόβολα ἀνέριπτε ταῦτα παίζουσα καθ' ὁδόν, ἡ δὲ Καλλιόπη συνεχῶς ἀναπηδῶσα ἐμάδαι τὰ ὑπερκείμενα φύλλα τῶν δένδρων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου προσεπάθει νὰ πείσῃ ἑαυτὴν ὅτι δὲν εἶνε πολὺ χαμηλοῦ ἀναστήματος :

— Κύριε Γεώργιε, 'πέτε μου ἀληθινὰ εἶμαι πολὺ κοντὴ ; ἠρώτησε μετ' ὀλίγον ζητοῦσα ἐπαρκεστέραν μαρτυρίαν.

— Δηλαδὴ δὲν εἶσθε καὶ ὑψηλὴ, ἀλλ' αὐτὸ δὲν σὰς βλάπτει—μὲ τὴν πῆχυν ἐκτιμῶνται τὰ οἰκόπεδα καὶ τὰ πρόστυχα ὑφάσματα. Τὸ μαργαριτάρι ζυγίζεται μὲ τὸ δράμι !...

— Ἐλάτε τώρα, ἀφίστε τὰς παρηγοριαὶς αὐταῖς. . . Τί νὰ κάμω γιὰ νὰ ὑψηλώσω ;

Ἄλλὰ πρὶν λάθῃ τὴν αἰτουμένην συμβουλὴν ἰδοῦσα αἴφνης πτερυγίζουσαν μεγάλην χελιδονοῦρον ψυχὴν, ἔσπευσε νὰ τὴν συλλάβῃ καταπατοῦσα τὰ λαχανικά. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ διέφευγε τῆς χειρὸς αὐτῆς ἀπὸ φυτοῦ εἰς φυτὸν, ἀφῆρεσε τὸν πῖλον καὶ διὰ τοῦ αὐτοσχεδίου τούτου δικτύου ἐξηκολούθει τὴν καταδιώξιν πολὺ τῶν ἄλλων ἀπομυκρυνθεῖσα.

Ἡ Ζωὴ ἀπομείνασα οὕτω μόνη ὑπὸ τὰ δένδρα μετὰ τοῦ Γεωργίου τὸ πρῶτον ἠσθάνθη δει-

λίαν καὶ ταραχὴν. Δὲν ἐτόλμα οὐδὲ τὸ βλέμμα νὰ στρέψῃ πρὸς αὐτὸν, οὐδὲ τὸν λόγον ν' ἀποτείνῃ. Εὐτυχῶς ὁ νέος δὲν παρετήρησε τῆς φυσιογνωμίας αὐτῆς τὴν αἰφνιδίαν ἀλλοίωσιν. Ἄν τὴν παρετήρει, ἂν τὴν ἠρώτα τί ἔχει, ἡ κόρη βεβαίως θὰ ἐπροδίδετο. Εὐρίσκετο τότε ἐν καταστάσει ὑπερτάτης αἰσθηματικῆς λιποψυχίας, ἐν ἣ πᾶσα δύναμις συντρίβεται, ἐκλύεται πᾶσα θέλησις.

Ἴν' ἀποφύγῃ ἐνδεχομένην ἐξήγησιν, ἴν' ἀποκρύψῃ τὰ ἐκχειλίζοντα αἰσθήματα ἔστρεψε κύκλω τὸ βλέμμα ὡσεὶ ζητοῦσα βοήθειαν ἀπὸ τῶν ἀψύχων φυτῶν. Ἰδοῦσα δ' ἀπὸ κλάδου ῥοδακινέας ἀνηρτημένον ἄωρον καρπὸν ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἐκβάλοῦσα ἀπὸ τοῦ θυλακίου μικροσκοπικὸν μαχαίριδιον ἤρχισε ν' ἀφαιρῆ τὸν φλοιόν. Ἄλλ' ὁ καρπὸς ἦτο τραχὺς καὶ ἡ χεῖρ αὐτῆς οὐχὶ ἀσφαλῆς· ἡ μικρὰ λεπίς, ὀλισθήσασα ἐχάραξε τῆς ἀριστερᾶς τὸν μικρὸν δάκτυλον. Ἀφῆκε μικρὰν φωνὴν καὶ ὁ καρπὸς ἔπεσε κάτω. Ὁ Γεώργιος σπεύσας ἤρπασε τὸν πληγωθέντα δάκτυλον τῆς κόρης. Μικρὰ ἐρυθρὰ γραμμὴ ἐχαράσσετο ὑπ' αὐτοῦ.

— Δὲν εἶνε τίποτε, εἶπε, μὴ φοβῆσθε. . . Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ γιατρεύσω εὐθύς τὴν πληγὴν ;

Καὶ χωρὶς νὰ προσμένῃ ἀπάντησιν, προσεγγίσας τὰ χεῖλη ἀπεμύζησε τοῦ αἵματος τὴν σταγόνα. Ἄλλ' ἡ κόρη ἐπὶ τῇ τολμηρᾷ ταύτῃ θεραπευτικῇ μεθόδῳ, ἣτις ὁμοίωζεν ὀλίγον πρὸς φίλημα, ἠρυθρίασε καὶ ἀπέσυρε βιαίως τὴν χεῖρα.

Οὕτως ἡ Καλλιόπη προβαλοῦσα τὴν κεφαλὴν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων μετὰ μίαν μόλις στιγμὴν οὐδὲν ἄλλο ἔμαθεν ἢ ὅτι ἡ Ζωὴ ἐκόπη ὀλίγον. Ἦσθηματινὸν δ' ἐκ τοῦ δρόμου, καὶ ἐπανήρχετο ἄπρακτος, διότι ἡ ψυχὴ ἔφυγε μακρὰν εἰς ἄλλους κήπους. Ἐπρότεινε νὰ καθήσῃ κατὰ γῆς, καὶ ἐκάθησε πρώτη ἐπὶ λίθου ἀερίζουσα τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ πῖλου. Ἡ Ζωὴ ἐκάθησε παρ' αὐτῇ· διὰ τοῦ ῥινομάκτρον ἐκράτει σφιγκτὰ τὸν πληγωμένον δάκτυλον καὶ ἵνα διακαίολογῆσθαι τὴν ταραχὴν αὐτῆς προσεποιεῖτο ὅτι ἐπόνει. Ὁ Γεώργιος ἦν ὄρθιος ἀπέναντι αὐτῶν στηρίζων τὴν ράχιν ἐπὶ κορμοῦ ἀμυγδαλῆς. Ἦτο σκεπτικώτερος τοῦ συνήθους, ἴσως μετανοῶν διὰ τὴν τολμηρὰν πράξιν του καὶ περιειργάζετο λάθρα τὴν μορφήν τῆς Ζωῆς ἵνα διακρίνῃ ἂν ἀληθῶς ἦν ὀργισμένη κατ' αὐτοῦ.

— Κύριε Γεώργιε, κόψατέ μου ἐκείναις τὰς μαργαριτῆταις ἐκεῖ, εἶπεν ἡ Καλλιόπη δεικνύουσα πενήγρὰ τινα λευκάνθεμα.

Ὁ Γεώργιος ὑπήκουσεν καὶ ἡ τρελλὴ κόρη ἤρχισε ν' ἀποφυλλίξῃ τὸ πρῶτον.

— Μ' ἀγαπᾶ, δὲν μ' ἀγαπᾶ. . . μ' ἀγαπᾶ, δὲν μ' ἀγαπᾶ. . . ὁ ἀνόητος δὲν μ' ἀγαπᾶ, ἐφώ-

νησεν ἀπορρίπτουσα καὶ τὸ τελευταῖον φύλλον. Νὰ ἰδοῦμεν ἄλλος λοιπόν.

— Ὡστε ἔχομεν πολλοὺς! εἶπε μειδιῶν ὁ νέος.

— Δὲν ξεύρω, ἔμπορὲ νὰ εἶνε πολλοὶ, ἔμπορὲ νὰ μὴν εἶνε καὶ κανέναν. Αὐτὸ ἐρωτῶ νὰ μάθω ἴσα ἴσα.

— Καὶ σεῖς, κυρία Ζωή, δὲν ἔχετε περιέργειαν νὰ μάθετε;

— Καθόλου· ὅσα μαδῆσω θὰ εἰποῦν ὄχι.

— Ποῦ τὸ ξεύρετε! . . . εἶπε μετὰ τινος ζωηρότητος ὁ Γεώργιος καὶ τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐζήτησεν, ἀλλὰ δὲν εἶρε τὸ βλέμμα τῆς κόρης.

— Καλὰ ἐστρωθήκατε σεῖς αὐτοῦ, μὰ δὲν λογαριάζετε πῶς ἐβράδισα καὶ πρέπει νὰ φύγωμεν; ἐφώνησε μακρόθεν ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς, ἔτοιμος ἤδη πρὸς ἀναχώρησιν.

.....

Ἐίχε δύση ὁ ἥλιος πρὸ πολλοῦ ὅτε ἀπεβιβάσθησαν πάλιν ἐκεῖ θέν εἶχον ἀποπλευσῆ τὴν πρῶϊαν. Ἐλαφρὸς ἄλλ' οὐριος ἄνεμος ὤθησεν τὴν λέμβον ἄνευ κωπηλασίας πρὸς μεγάλην χαρὰν τοῦ Μπάρμπα Σταυρῆ. Ζωηρότης δὲν ἐπεκράτει, οἷα τὴν πρῶϊαν ἐν τῇ λέμβῳ καὶ μόνον ἡ Καλλιόπη καθημένη πάλιν πλησίον τοῦ Γεωργίου δὲν ἔπαυσε ὀμιλοῦσα καὶ γελῶσα. Ὁ Ἀχιλλεύς ἐνύσταζεν ἀκόμη καὶ ἡ Ἐλένη ἐκρύωνε. Σιγηλὴ καὶ ρεμβώδης ἡ Ζωὴ παρηκολούθει τὴν θολὴν γραμμὴν ἣν κατέλειπεν ἡ λέμβος ἐπὶ τῶν γλαυκῶν ὕδατων.

Ὁ Γεώργιος τυνώδευσε τοὺς λοιποὺς μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ κ. Μαθθία καὶ εἶτα κατῆλθε πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ οἶκον. Ὅταν δὲ ἡ Ζωὴ μόνη μετὰ τοῦ πατρὸς τῆς ἐτράπη τὴν πρὸς τὸν οἶκον ἀναφερῆ ὑδὸν ἐκεῖνος εἶπεν αἰφνης:

— Ξεύρεις, Ζωήτσα, πῶς ἡ φιληνάδα σου ἡ Καλλιόπη δὲν ἔχει δράμι μυαλό;

— Γιατί, πατέρα;

— Ἦταν πράγματα αὐτὰ σήμερα μ' ἄνθρωπο ποῦ δεύτερη φορὰ τὸν εἶδε; Μὰ κ' ἐκεῖνος δά...

Ἡ κόρη ἔνευσε κάτω τὴν κεφαλὴν καὶ δὲν ὠμίλησε· ἦτο σκοτεινὰ καὶ ὁ πατὴρ δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνη τὸ ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς ἐρυθμα.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

Ὅ,τι σπείρει ἡ ὀργή, τὸ συγκομίζει ἡ μετάνοια.

Ἡὲν πρᾶγμα καθίσταται κατορθωτὸν δι' ἐκεῖνον, ὅστις τὸ θεωρεῖ τοιοῦτον.

## ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΚΡΗΤΕΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

ὑπὸ τὸ κράτος ἐντυπώσεων πενθιμωτάτων ἀφῆκα τὸ θυσιαστήριον ἐκεῖνο. Ποικίλαι ἰδέαι εὐγενεῖς εἶχον μαρτυρήσει ἐκεῖ, καὶ ὑπεράνω τῆς θυσίας ἐφαίνετο ἐτι πλανωμένη τῶν σφαγέντων νηπίων ἡ ἀθωότης. Εἶθε τὸ αἷμα τῶν νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν μοῖραν. Τὸν ροῦν τῶν σκέψέων μου ἀνέκοψεν ὁ μοναχὸς Γλυκερίος καλέσας με νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἐστιατόριον. Εἰσήλθον εἰς τὴν ἰσόγειον αἴθουσαν ὅπου ἐδείχνουν ποτὲ οἱ μοναχοί. Ὑγρὰ ἦν ἡ αἴθουσα, ἡ δὲ ἐλλειψὶς ἰκανοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἐδίδο μελαγχολικωτέραν τὴν ὄψιν εἰς τὸ καθημαγμένον ἐκεῖνο ἰκρίωμα, ὅπου ἐξετυλίχθη μία τῶν μάλλον συγχινητικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν μάλλον θηριωδῶν σκηνῶν, ἰκανὴ νὰ καταπλήξῃ, καὶ μετὰ τὴν θέαν ἐτι τοῦ τόπου καὶ τῶν λειψάνων, ἄτινα ἐναγχος εἶχον ἰδεῖ. Εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκείνην εἶχον καταφύγει τριάκοντα ἐξ Ἑλλήνων Χριστιανῶν, ἅπαντες Κρήτες. Ὁχυρωθέντες, ὡς ἠδύνατο κάλλιον, ἠτοιμάσθησαν νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀνωφελεῖ ἄμυναν, ὅποτε κῆρυξ Τοῦρκος Ἑλληνιστὶ λαλῶν, ἔρχεται ἐκ μέρους τῶν Τοῦρκων προτείνων αὐτοῖς εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν ζωῆς, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἐξέλθωσιν ἀοπλοί. Οἱ πολιορκούμενοι ἠρνήθησαν. Δεύτερος κῆρυξ ἐπέρχεται μετὰ μικρὸν τῶν αὐτῶν προτάσεων ἐπιμονώτερος κομιστής. Εἶτε ἕνεκα τῶν βεβαιώσεων, ἃς παρέσχον εἰς τοὺς πολιορκουμένους οἱ πολιορκηταί, εἶτε λόγῳ τοῦ θρησκευτικοῦ ὄρκου ὃν ὤμοσαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ Κοράνιον νὰ σεβασθῶσιν ἀπολύτως τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν τῶν Χριστιανῶν, εἶτε ἕνεκα τῶν ἀδιαλείπτων προτροπῶν, ἃς μετ' ἤθους γλυκεῖος καὶ ἐπιμόνως ἀπηύθυνον οἱ Τοῦρκοι πρὸς τοὺς ἐντὸς Χριστιανούς, οἱ τελευταῖοι οὗτοι, οὐδεμίαν ἐπικουρίαν ἐλπίδα ἔχοντες, καὶ μόνον, ἐν μέσῳ χιλιάδων ἐνόπλων Ὀθωμανῶν, ἀπεφάσιον νὰ παραδώσωσι τὰ ὄπλα τῶν, ἀφοῦ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀναπόφευκτος ὄρος, ὃν εἶχον θέσει οἱ πολιορκηταί. Τὰ ὄπλα ἐδόθησαν ἀπὸ τὸ μόλις ἀπιστάμενον τοῦ ἐδάφους παράθυρον. Ἀσφαλισθέντες τότε οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ πάσης ἐσώθεν ἀμύνης, ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν θυρῶν, καὶ θραύσαντες αὐτάς διὰ πελέκειων εἰσορμῶσιν ἐνοπλοὶ ἐντὸς τοῦ ἐστιατορίου. Εἶναι ἀπεριγραπτός ἡ ἀγρία σκηνὴ ἡ διαδραματισθεῖσα τότε ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἐκείνης. Οἱ τριάκοντα ἐξ ἀοπλοῦν Χριστιανῶν ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Κρητῶν Τοῦρκων, τῶν συμπατριωτῶν τῶν δηλαδὴ, αὐτῶν ἐκείνων οἵτινες πρὸ μιᾶς στιγμῆς εἶχον ὁμῶς εἰς τὴν θρησκείαν καὶ εἰς τὴν τιμὴν τῶν νὰ σεβασθῶσι τοὺς πολιορκουμένους. ἌΤουφέκι δὲν

ἔπεσε», μοὶ εἶπεν ὁ Γλυκερίος· «ὄλους μὲ τὸ μαχαίρι τοὺς ἐσφάξαν». Ὁ Νικόδημος, ἕτερος μοναχός, ἀνέλαθε νὰ μοὶ συνεχίσῃ τὴν φρικαλέαν καὶ ἀληθῆ ἱστορίαν. «Ἡμεν δώδεκα χρόνων τότε» μοὶ εἶπε. «Ὁ πατὴρ μου ἦτο πληγωμένος, ἀγωνιῶντα δὲ ἐκ τῶν πόνων τῆς πληγῆς τὸν ἐσφάξαν οἱ Τοῦρκοι. Ἀφοῦ παρεδόθημεν εἰς τοὺς τακτικούς ἦλθον ἐγὼ ἐδῶ μέσα· τὸ αἷμα εἶχε πῆξει. Καὶ οἱ τριάκοντα ἐξ ἡσσαν σφαγμένοι μὲ τὸ μαχαίρι· τοὺς εἶδον μὲ τὰ μάτια μου τὰ ἴδια, νὰ σὰν νὰ ἦνε αὐτὴ ἡ ὄρα, ἐδῶ, εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον δωμάτιον ὅπου εἰσθε τώρα καὶ σεῖς. Οἱ Τοῦρκοι ἤναπταν λαμπάδα καὶ ἔακον τὴν μύτην τῶν πτωμάτων διὰ νὰ ἰδοῦν μήπως κάμνει κανεὶς τὸν πεθαμένον. Ἐνας ἀνέπνεεν ἀκόμη, καὶ ἀφοῦ τοῦ ἐκοψαν τὸν λάρυγγα τοῦ ἐσχισαν ἐπειτα τὸ στήθος καὶ τὴν κοιλίαν». Φρικαλέα σκηνή! Εἶδον ἐγὼ αὐτὸς τὰ ἔχνη τοῦ αἵματος τηρούμενα, μόλις ἐτι, ἐπὶ τῶν ἀξέστων ποδῶν μιᾶς τῶν τραπεζῶν τοῦ ἐστιατορίου. Ἦσαν αἱ αὐταὶ τῆς σφαγῆς!

Θὰ δυνηθῆ ἴσως νὰ ἐξηγήσῃ ὁ προσεκτικὸς καὶ δίκαιος παρατηρητὴς τὰς αἰτίας τοῦ ἀπληρωτοῦ χάσματος, ὅπου χωρίζει ἐν Κρήτῃ τοὺς Χριστιανούς ἀπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐὰν ἀναλογισθῆ ὅτι, ἐκτὸς τῆς διαφορᾶς τοῦ θρησκευτικοῦ, καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπῆλθεν ἡ διαφορὰ αὕτη, οἱ Χριστιανοὶ ἔχουσι καὶ προσφάτους λόγους, πρὸς τοὺς πάλαι, νὰ διάκηνται δυσμενῶς πρὸς τοὺς Τοῦρκους. Καὶ ὁ εἰλικρινέστερος πόθος ἀγαθῆς συμβιώσεως μετατρέπεται μοιραῖως εἰς ἀκράτητον μῖσος μετὰ τὴν πρῶτην εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀρκαδίου ἐπίσκεψιν. Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ θύματα, ἄτινα ζῶσιν ἐνῶ εἶναι νεκρά, καὶ ἡ θέα τῶν ὁποίων ἐξαγριοῖ τὸν Χριστιανόν, καὶ εἰσηγεῖται ἐκδικίαν. Ἄνὰ πᾶν ἔτος, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πτώσεως, ἀθροίζονται ἐκ πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀρκαδίου οἱ Κρητῆς Χριστιανοί, ὅποτε καὶ ἐπιτελεῖται μέγα μνημόσυνον εἰς μνήμην τῶν γυναικοπαίδων καὶ τῶν πεσόντων. Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι εἰσὶ παρόντες ἐκεῖ, ἀντὶ δὲ δίσκου «κολλύβων» ἔχουσι πρὸ αὐτῶν τὰ ὄστα τῶν γονέων, τῶν φίλων, τῶν ἀδελφῶν τῶν... Ὁ χρόνος οὔτε τὴν ὀδύνην τῶν ἐπιζώντων ἐπράυνε, οὔτε ἐπ' ἐλάχιστον ἐξησθένησε τὸ μῖσός τῶν. Ὁ εἰς θρηνεῖ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ σφαγείσαν ἀνάδρωσ ἐκεῖ, ἐνῶ περικιτέρω ἕτερος δέεται ὑπὲρ τοῦ πατρὸς του, καὶ οἱ γέροντες ὑπὲρ τῶν υἱῶν τῶν. Βλέπουσι τὰ ὄστα, ἐπισκέπτονται τὰς θέσεις ὅπου διεδραματίσθησαν αἱ τραγικαὶ σκηναί, ἀναμιμνήσκονται τῶν ἀτιμώσεων καὶ τῶν σφαγῶν, ἃς ἐπετέλεσαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἡ ὀρμὴ κοχλάζει, καὶ τῆς ἐκδικήσεως τὸ πάθος, ἐξαπτόμενον ἀπὸ τοιοῦτων εἰκόνων, ἐκχέεται ἀχαλίνωτον. Ἐνίοτε μέσης ἡλικίας ἀνὴρ ἄρχι-

ταὶ ἀφηγούμενος τὰς σκηνὰς τῆς πολιορκίας, τὰ δραματικὰ ἐπεισόδια τῆς σφαγῆς, τοὺς φόνους τῶν αἰχμαλώτων, τὴν ἀπελπισίαν τῶν συζύγων καὶ τῶν μητέρων, τοὺς κλαυθμηρισμούς τῶν νηπίων, τοὺς ὄδυρους τῶν ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως περισωθέντων ὄρφανῶν. Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἦτο παιδίον, παρασταθὲν κατὰ τὴν μάχην, καὶ σωθὲν ὡς ἐκ θαύματος ἀπὸ τῆς μάχαιραν τῶν πολιορκητῶν. Οἱ ὀφθαλμοὶ θολοῦνται τότε ἐκ τῶν δακρύων· ἰαχαὶ καὶ ἀραὶ πληροῦσι τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ τὰς θυέλλας τῶν καρδιῶν κορυφοὶ ἢ θέα τῶν κρανίων τῶν σφαγέντων ἀδελφῶν καὶ οἰκείων.

Μὲ κοχλάζουσαν τὴν μνησικακίαν, ποθῶν νὰ χύτῃ ποταμὸν αἵματος, ὀργῶν νὰ ἐκδικήσῃ τὰ θύματα, καὶ μίσους ἀδυσωπότητος ἐμπλεως καταλείπει τὴν Μονὴν τοῦ Ἀρκαδίου ὁ Χριστιανὸς προσκυνητὴς, καὶ ἐπανακάμπτων εἰς τὴν ἐστίαν ἐξάπτει διὰ τῆς ἀφηγήσεως τῶν νεωτέρων τὰς ψυχὰς. Ἀνεσταλμένην τηρῶν τὴν ἀναπνοὴν ἀκούει τὴν διήγησιν ὁ μικρὸς Χριστιανόπου, καὶ ἡ καρδιά του αἰμάσσει. Ζητεῖ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τῶν ἀδελφικῶν ὑπάρξεων, νὰ τιμῆσῃ τὴν μνήμην τῶν μαρτύρων, νὰ τιμηθῆ καὶ αὐτός, ἐπιτελῶν τὸ χίματῆρόν καθῆκον. Ἡ κληρονομία τῆς ἐκδικήσεως αὐτομάτως καταλείπεται ἱερὰ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, νείαι τουρκικαὶ ἀφροσύνα ἐξεγείρουσι τοὺς Χριστιανούς, αὐξάνουσι τὰ πάθη, τὰ μῖση φλεγμαίνουσι, καὶ εὐρύτερον οὕτω ἀνά πᾶσαν ἡμέραν καὶ πᾶσαν στιγμὴν ὀρύσσεται ἐν Κρήτῃ τὸ μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν βαθύτατον καὶ ἀδιάβατον χάσμα.

Ἐπελείπετό μοι νὰ ἴδω τὴν Ἐκκλησίαν τῆς μονῆς. Εἶπον ἤδη ποῖα εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῆς θέα. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι θλιβερότερον ἐτι. Οἱ Τοῦρκοι ἐνέπρησαν τὸν ναόν, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν ἐσύλησαν. Εἶδον τὴν ἐντελεστάτην τοῦ ναοῦ γυμνότητά, καὶ τοῦ πυρὸς τὰ ἔχνη φαινόμενα ἐτι τῆδε κακείσε. Ἀπὸ τὸ ὄραϊον ἐγγλυφον τέμπλον, τὸ ἐκ χρυσοῦ ἀπαστράπτων, περιεσώθη μόνον τεμάχιον μικρὸν, τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου εἰκονίζον. Μοὶ εἰδείξαν τὸν σεπτὸν τοῦτον τραυματίαν, ὃν ἐπιμελῶς τηροῦσιν οἱ μοναχοί. Ἔστω εὐελπίς ὁ οἰωνός. Εἰς τινα γωνίαν τῆς ἐκκλησίας φυλάσσεται θρησκευτικῶς καὶ ἡ σημαία, αὐτὴ ἐκείνη ἣτις ἐκυμᾶτιζεν ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τῆς μονῆς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πολιορκίας καὶ τῆς πτώσεως. Ἀποτελεῖται ἐξ ὀθόνης λευκῆς, ἐξ ἡμισείας καταστραφείσης ὑπὸ τῶν τουρκικῶν σφαιρῶν, ὧν πυκνὰ φέρεται εἰσέτι τὰ ἔχνη. Ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τῆς ὀθόνης εἰκονίζεται ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος καὶ ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος. Μετὰ τὴν πτώσιν καὶ τὴν πυρπόλησιν τῆς μονῆς οἱ ἀποχωρήσαντες Τοῦρκοι ἔλαβον μετ' αὐτῶν καὶ

τὴν σημαίαν ταύτην. Ὁθωμανός τις ἔλεγε καθ' ὁδὸν εἰς τὸν ὡς αἰχμάλωτον ἀπαγόμενον Γλυκερίον: «Παδὰ πιστέβετε, βρέ γκιαούρη;» καὶ ἀσεβεῖς σαρκασμοὶ διεδέχοντο τοὺς λόγους τοῦ Τούρκου. Βραδύτερον, ἀντὶ δώρων ἱκανῶν, κατώρθωσαν οἱ μοναχοὶ νὰ ἐπανακτήσωσι τὸ ἱστορικὸν λάβαρον, καὶ ἤδη, παρὰ τὰ πολλὰ νεκρικὰ κειμήλια τῆς ἡ μονῆ τοῦ Ἀρκαδίου κέκτηται καὶ τὴν σημαίαν, ἣτις ἐκυμάτιζε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐνδόξου πολιορκίας καὶ πτώσεως ἐνδοξοτέρας.

Μετὰ προδήλου συγκινήσεως ὁ μοναχὸς Γλυκερίος μοὶ ἀφηγεῖτο ἐπισημῶς τινὰ τοῦ δράματος ἐκείνου. Μοὶ παρέστησε τὸν φρούραρχον Δημακόπουλον ἀληθῆ τύπον φιλοτίμου καὶ γενναίου στρατιώτου, γνωρίζοντος τὸ καθήκον του, καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, ὡς τοῦ καθήκοντος ἡ ἐκτέλεσις ἐπιβάλλει. Ἀξιθαύμαστος ἦτο ὁ γενναῖος στρατιώτης ὅτε, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὑπεβλήθη εἰς ἀνακρίσεις. Αἱ ἀπαντήσεις του ἦσαν ψυχραὶ, καὶ τὸ ἦθος του πλήρες εὐγενεστάτης ἀξιοπρεπείας. Εἶχε, μοὶ εἶπεν ὁ Γλυκερίος, τὸ κασκέτο τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν του. Καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς αὐπνίας καὶ τῶν κόπων τοῦ πολέμου εἶχε καθήσει χαμαὶ ἀνακείμενος ἀξιοπρεπῶς τὴν τύχην του. Ἐκράτει τὸν τσίγαρο εἰς τὸ στόμα. Οἱ Τούρκοι ἀπὸ μακρὰ τὸν ἔβλεπον μὲ περιέργειαν καὶ σεβασμόν. Κανεὶς δὲν ἐπλησίαζε. Μετὰ μικρὸν τὸν ἔσυρον περαιτέρω καὶ τὸν ἐτοῦφεκισαν μὲ ὄλους τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ἐθελοντάς, οἵτινες εἶχον ἐλθῆ ἐξ Ἑλλάδος.

Καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ αἰοιδίου ἡγουμένου Γαβριήλ, ἣν μοὶ ἐχάραξεν ὁ μοναχός, δὲν ἦτο ὀλιγώτερον χαρακτηριστικῆ. Ὁ Γαβριήλ ἦτο ἀπὸ τὸ ἐγγὺς χωρίον Πίτρι. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μάχης ἐφάνη ἀληθῆς ἥρωας συνάψας, ἐν ἀγίῳ δεσμῷ, τὸν σταυρὸν καὶ τὸ ξίφος. Ἀκολουθῶν πανταχοῦ τὸν Δημακόπουλον διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς κρατῶν σταυρὸν καὶ διὰ τῆς ἄλλης γυμνὴν μάχαιραν, ἐνεθάρρυνε τὰ γυναικόπαιδα καὶ τοὺς πολεμιστάς, καὶ δίδων νὰ ἀσπασθῶσι τὸν σταυρὸν ἠὺλόγει αὐτοὺς καὶ παρείχε πλήρη ἀφροσύνην ἀμαρτιῶν. Ὑπὸ τὸ βῆσον του, μοὶ ἔλεγεν ὁ Γλυκερίος, εἶχε φορέσει ὁ ἡγούμενος Γαβριήλ κοντὰ Κρητικὰ ἐνδύματα διὰ νὰ ἦναι μᾶλλον ἐλεύθερος. Εἰς τὴν κεφαλὴν ἔφερε σκουφὸν μελανόν, τὸ δὲ μέτωπον εἶχε περιδέσει διὰ μανδηλίου, διότι σφαῖρά τις τὸν εἶχε πρὸ μικροῦ πληγῶσαι ἐπιπολαίως. «Ἐάν νὰ τὸν βλέπω νὰ περπατῆ» μοὶ εἶπεν ὁ Γλυκερίος: «εἶχε δύο πιστόλαις εἰς τὴν μέσην του καὶ ἐκρατοῦσε γραταγάνι εἰς τὰ χεῖρά του: ἦτο πολὺ θεωρατικός».

Ἐν τῶν περιεργωτέρων ἐπεισοδίων τῆς ἐκρήξεως εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς ὅπερ ἐπὶ λέξει μοὶ ἀφηγήθη ὁ Γλυκερίος, τὸ ἔμφυχον τοῦτο χρονικόν

τῆς μονῆς. Ἀντὸς τοῦ οἴκου ὅπου ἐγένετο ἡ ἐκρήξις ὑπῆρχε μοὶ εἶπεν ὁ μοναχός « ἓνα κοριτσάκι βυζαντινὸν ὀνομαζόμενον Ἑλένη. Μ' ὄλον ὅτι ἐπῆγε πολλὰς ὀργαῖς ὑψηλὰ οὐχ ἤτον δὲν ἐσκοτώθη. Μέσα εἰς τὰ χωράφια τὸ εὐρῆκαν οἱ Νιζάμιδες καὶ τὸ ἔφεραν μισοκαμένο καὶ γδυμένο: τὸ εἶδα καὶ ἐγώ. Ὁ πατήρ του ἔζη, τὸ ἀνεγνώρισε, καὶ κλαίων ἤρχισε νὰ τὸ φιλῆ. Τοῦ ἐκάμανε βουχαλάκια ὅπως ἠμπόρεσαν, τοῦ ἔβαλαν παντὰ εἰς τὰ καψίματα, καὶ τὸ ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὸν θάνατον. Τώρα εἶναι πανδρευμένη ἔς τὸ χωρίον Ἀμνάτο καὶ ὀνομάζεται Ἑλένη Λουκοπούλα».

Χαρακτηριστικὸν εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς ὅπερ αὐτὸς ὁ μοναχός μοὶ ἀφηγήθη. Μετὰ τὴν καταστροφὴν Τούρκος τις ἀνήλθεν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον ὅπως λάβῃ ἐκεῖθεν τὸν κώδωνα ἵνα τὸν πωλήσῃ. «Ἐμεῖς τὸν βλέπαμε καὶ ἐλέγαμε μέσα μας: Θέμου καὶ ρίξτον κάτω! Ἐνας Χριστιανός εἶχε καταφύγει εἰς τὸ κωδωνοστάσιον μετὰ τὴν σφαγὴν ἐλπίζων ὅτι ἐκεῖ ἠδύνατο νὰ σωθῆ: ὁ Τούρκος τὸν ἀνεκάλυψε: ἐκάλεσε καὶ ἄλλους, πάντες δ' ἡμοῦ σύροντες ἀπὸ τῶν κωδωνοστασίου. Ἀμα ἔπεσε χάμω τὸν ἐμαχαίρων ὡς ποῦ ἐξεψύχησε».

Ἡ ἀφήγησις ἄλλων ἐπεισοδίων, ἐκ τῶν πολλῶν ἄτινα ἤκουσα, δὲν μοὶ εἶναι δυνατὴ. Ἐπὶ τοῦ ἔξωθεν τοῦ περιβόλου τῆς μονῆς σταύλου ὑπῆρχον θριαμβευτικῶς ὑψωμέναι ἀνθρώπιναι κεφαλαὶ, ὡς οἱ Τούρκοι εἶχον στήσει ἐκεῖ, δίκην τροπαίου. Εἶδον τοὺς τοίχους τούτους, ἔβραυσα τοὺς λίθους των, καὶ μολοντόι οἱ υἱοὶ ἀπέπλυνον τὰ ἴχνη τῶν αἱμάτων ἠσθάνθη ὅμως φρίκην εἰς τὴν πρόσφασιν ἐκείνην. Ἐκεῖ πλησίον ἔλαβον χώραν καὶ ἄλλαι σκηναὶ ἐκτάκτου ἀγριότητος. Ἀναφέρω μίαν ὡς παράδειγμα. Ἀτακτοὶ Τούρκοι στρατιῶται καταληφθέντες ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ αἵματος, ὤρμησαν αἴφνης ἐναντίον Χριστιανῶν αἰχμαλώτων, φυλασσομένων περαιτέρω. Ἦσαν αἰχμάλωτοι: ὁ πόλεμος εἶχε παύσει πρὸ πολλοῦ, ἡ μονὴ ἐκαίετο, τὸ πᾶν εἶχεν ἀποπνιγῆ εἰς καπνὸν καὶ εἰς αἶμα, ἐκεῖνοι δὲ διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν καὶ τὴν προστασίαν τῆς ἐξουσίας. Καὶ ὅμως ἔλαβον οἱ ἄτακτοι ἐκεῖνοι τοὺς ἀόπλους καὶ δεδεμένους χριστιανούς, ἀπήγαγον αὐτοὺς περαιτέρω, καὶ, ὅπως μὴ δώσωσιν ὑπονοίας πυροβολοῦντες, καὶ προκαλέσωσι τὴν προσοχὴν, ἐφόνευσαν αὐτοὺς διὰ μαχαίρων. Οἱ χριστιανοὶ, καθόσον ἀπήγοντο εἰς τὸν τόπον τῆς σφαγῆς, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους «συχῶρα με», ἐποίουν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπιπτον ἐσφαγμένοι. Ὁρεῖλω νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ τακτικὸς Τουρκικὸς στρατός, καθ' ἃ καὶ ὁ Γλυκερίος καὶ ἄλλοι μοὶ εἶπον, προσηνέχθη ἠπίως μετὰ τὴν μάχην. Ἀ-

## Ο ΠΑΠ' ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου (1821)  
(Ἱστορικὸν διήγημα).

(Συνέχεια καὶ τέλος: ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Τοιοῦτον τέλος ἔλαβεν ἡ πολιορκία τοῦ Νεοκάστρου, διαρκέσασα ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας μῆνας, (29 Μαρτίου—7 Αὐγούστου 1821), καθ' οὓς αἱ ἀπώλειαι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν σχετικῶς ἀσήμαντοι. Ἐσχον ὅμως τραυματίας πολλούς, ἀλλ' ὀλίγοι καὶ ἐκ τούτων ἀπέθανον, θεραπευθέντων τῶν πλείστων. Πλείονες δ' ἐφρονεύθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Παπ' Ἀναστάσι Μήτρος, καὶ πλείστοι ἐτραυματίστησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Π. Ντούφας δις, διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Μεθώνης, ἣτις καὶ μετ' οὐ πολὺ διελύθη, ἐπισιτισθέντος τοῦ φρουρίου ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου (29 Αὐγούστου).

Ἀμφότεραι δ' αἱ πολιορκίαι αὗται διετηρήθησαν δαπάναις χρήματος καὶ αἵματος τῶν κατόικων ἰδίως τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας, ἣτις τότε συνηρημεῖτο μετὰ τῶν δυνατῶν τῆς Πελοποννήσου ἐπαρχιῶν ἐν ἰσῆ μοίρᾳ πρὸς τὴν Καρυταινῆς, Λακεδαίμονίας, Καλαβρυτῶν καὶ Ἀνδρουσίας. Καὶ δικαίως: διότι οἱ Ἀρκαδιοὶ, —πρῶτοι πάντοτε ἐξ αὐτῶν οἱ Ντρέδες— καὶ κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐπανάστασιν τοῦ 1769 ἐξανέστησαν, καύσαντες τοὺς ἐν πύργῳ δυνατῶ ὄχυρωθέντας Ὁθωμανούς τῆς ἐπαρχίας των καὶ ἐπὶ τοὺς ἐν Νεοκάστρῳ στρατεύσαντες, καὶ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρουσίας πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀνεδείχθησαν κλέφται γενναῖοι καὶ ὀνομαστοί, ἐξ ὧν ἀναγράφομεν ἐνταῦθα τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οὓς ἡ λήθη δὲν ἐσάρωσε χάρις τῷ καλῷ πατριώτῃ καὶ ἱστορικῷ Ἀμβρ. Φραντζῆ.

Καὶ πρῶτος μὲν κλέφτης ἐξ Ἀρκαδίας ἀναφέρεται ἐν ἀρχῇ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος σύγχρονος τοῦ προπάππου τοῦ Θ. Κολοκοτρῶνη Δήμου Μπότσιας ὁ Ντάρρας, ἔχων σημαίαν (φλάμπουρο) ἰδίαν καὶ 60—80 ἐκλεκτὰ παλληκάρια, ἀφάδως ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον περιφερόμενος, καὶ γυμνῶν καὶ φονεῶν ἐχθρούς τόσοις εἰς τὰς ὁδοὺς, ὅσον καὶ εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς πόλεις αἰφνιδίως ἐπιπίπτων, μεθ' ὧν ἀναφέρονται τὰ αὐτὰ πράττοντες καὶ οἱ μικρότερα σώματα ὀδηγούντες Νικολαῖοι, Δημαῖοι καὶ ὁ Πιθεμόντας. Μετὰ τὴν ἀτυχῆ δὲ καὶ πολυδάκρυτον ἐπανάστασιν τοῦ 1769, ὅτε κατὰ τὴν παρομίαν καὶ τὰ ἔμβρυα ἀκόμη ἐθρήνον ἐντὸς τῆς μητρικῆς γαστρὸς ἐκ τῶν σκληροτήτων, τυραννῶν καὶ μαστιγῶσεων τῶν εἰς Πελοπόννησον εἰσβαλόντων πολυαριθμῶν Ἀλβανῶν, περίφημοι κλέφται σωματάρχαι ἐξ Ἀρκαδίας ἐξεχύθησαν οἱ σύγ-

τακτοὶ Τούρκοι, ἰδίως ὅμως οἱ ἐγγῶροι Ὁθωμανοὶ, αὐτοὶ διεπράξαν καὶ πρὸ τῆς μάχης, καὶ κατ' αὐτὴν, καὶ μετ' αὐτὴν ὁμότητος, ὧν ἡ ἀφήγησις, μετὰ τοῦ ἐρυθήματος, δύναται νὰ εἰγείρη καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς.

Ἐπέστη ἡ στιγμή καθ' ἣν ἐμελλον νὰ ἐγκαταλείψω τὴν φιλόξενον καὶ μαρτυρικὴν μονὴν. Ἡ ἐσχάτη ἱστορία τῆς μονῆς τοῦ Ἀρκαδίου εἶναι γιγαντιαία εἰκὼν, αἱ σκιαὶ τῆς ὀποίας ἐμφανίζονται ἐκεῖ διὰ τοῦ καπνοῦ τῆς ἐκρήξεως, καὶ τὰ ζωηρότερα χρώματα διὰ τοῦ αἵματος ὅπερ ἐχύθη εἰς τὴν γῆν τῆς, καὶ τοῦ πυρός ὅπερ τὴν κατέκαυσε. Ὑπεράνω τῶν ἡμικαύστων ἐκείνων λειψάνων πλανᾶται αἴγλη ἀνέσπερος δεικνύουσα τὸν τόπον ἐνθα ἔπεσον τῆς Πίσσεως καὶ τῆς Ἐλευθερίας οἱ μαχηταί. Σελὶς ἐξαιρετικῆ, ἐν τῇ δραματικῇ ἐκτυλίξει τῆς Κρητικῆς ἐπανάστασεως τοῦ 1866, ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτῆς πτώσις ὑψοῦται εἰς τὰ νέφη, ὅπως οἱ ὀλοκαυτωθέντες στρατιῶται τῆς, στήλη φωτεινῆ, τὴν ὄλην ἐπανάστασιν φωτίζουσα, καὶ οἰοεὶ ὡς ἐπιτύμβιος πυραμὶς ἐγειρομένη παρὰ τὸ εὐρὸ κοιμητήριον, ὅπερ τόσα ἀθῶα γυναικόπαιδα ἐδέχθη, καὶ τόσους ἀνδρείους. Εἶη εὐλογητὸν τὸ ὄνομα των. Τὴν ὄραν καθ' ἣν, ὑπερβὰς τοὺς ὑπερκειμένους τῆς μονῆς λόφους, ἐστράφη ὅπως προσῖδω τὸ ὑστατον τὴν μονὴν, βίαιος ἔπνευσεν ἄνεμος, συνετάραχθησαν τὰ δένδρα, καὶ στρόβιλος ὀρμητικὸς ὕψωσεν ὑπὲρ τὴν μονὴν ἀραιὸν κόνεως νέφος. Ἐστάτην εἶχον ἐπιζητήσει ἐντύπωσιν, ἀπερχόμενος τῆς σεβασμίας καὶ μαρτυρικῆς μονῆς, καὶ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην μοὶ παρείχε μοῖρα ἀγαθῆ, ἐν τῇ ὥρᾳ ὑποτυπώσει τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ, τοῦ κατακαλύψαντος τὴν ἀτμοσφαιρᾶν, μετὰ τὴν ἀπέλιπδα ἀλλὰ ἠρωϊκωτάτην καὶ ἐν πλήρῃ ἐπιγνώσει ἐκρήξιν, ἣν, ὡς σωτηρίαν ἀπὸ τοῦ ὀνειδούς, ὡς συνέχισαν παραδειγμάτων, καὶ ὡς παρότρυνσιν εἰς μέλλουσαν μίμησιν προὐκάλεσεν ἀδιάστως ἡ χεὶρ τῶν πολιορκουμένων Ἑλλήνων. Προσεῖδον δὲ ἐσχάτην φορὰν τὰ τεῖχη καὶ τὸ κωδωνοστάσιον τῆς μονῆς. Κατῆλθον πρὸς τὴν κάτωθι εὐρυνομένην κοιλάδα, καθ' ἣν χρόνον τοῦ βιαίου ἀνέμου ὁ συριγμός, συμπληρῶν τὴν εἰκόνα, ἤκουετο ὅτε μὲν ὡς κλαυθμὸς ἠγῶν πενθίμως ἀπὸ τῶν θέσεων ἐνθα ἐσφάγησαν τὰ γυναικόπαιδα, ὅτε δὲ ὡς κραυγὴ ἀπειλῆς, καὶ πρόκλησις ἀγέρωχος θανάτου ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν μαχητῶν τῶς εὐσευομένη...

Ἐρυθροὶ ἐβάφησαν οἱ λίθοι ἀπὸ τοῦ χυθέντος αἵματος τῶν Χριστιανῶν, ἀλλ' ἡ λήθη δὲν θὰ καλύψῃ ποτέ οὔτε τὴν μονὴν τοῦ Ἀρκαδίου οὔτε τῶν θυμάτων καὶ τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς τῆς προσφιλῆ ὀνόματα.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

χρονοί του Κωνστ. Κολοκοτρώνη, Κόλια Παπούτα και του εκ Μάνης περιβοήτου Παναγιώταρου, Κόρδος, Γιανιάς, Αλέξης Ντάρας, Γιάννης Ρούσης, Μητρος Βιδισοβιώτης, Κοσμαίοι και Νικολαίοι, καταδιώκοντες, ως έπραττον τότε πάντες οι εν Πελοποννήσῳ κλέφται, σφάζοντες και άφκνίζοντες πολλούς των Άλβανών, και κατά προτίμησιν άρχηγούς αυτών, οι όποιοι δέν ήτο θάμνος και δέν ήτο λίθος εν τῇ άτυχεῖ χειρονήσῳ, δν νά μή έπότισαν και νά μή έρράντισαν μέ αίμα χριστιανικών. Από του έτους δέ 1787 και έντεύθεν, μεταξύ τῆς δόξης του Ζαχαριά και των πρώτων προς τήν δόξαν βημάτων του Θ. Κολοκοτρώνη, γενναίοι άρχικλέφται εν Άρκαδίᾳ μνημονεύονται ο Σταματέλος και και ο Γιώργος, δν πλέον των άνδραγαθίων του εκλείσειν ο μακαρίτης Βαλαβάνης διά του ώραιου ποιήματος αυτού, ού τό πρώτον τετραστίχον:

Κούφια πέφτουν τουφέκια άπ' άνάρχα  
Και 'ς του Σιρτζι τῆς βάρχει βοΐζουν  
Μαζωμένα είναι εκεί παληκάκια,  
Που τά πεύκα βογγάνε και τρίζουν.

Συν τούτοις δ' άνεφαινοντο και οι Μέλιοι, άρχηγούντος αυτών του Γιαννάκη, ο Θανάσης Ριπεσιώτης, ο Θεοδ. Γαϊδαροπλεύρης, ο Παναγιώτης, ο Μητρος Ντόγκας και ο Ιωάν. Καλαμπόκης, οι όποιοι δευτέρας τάξεως κλέφται θεωρούμενοι υπήκουον εις τας διαταγάς του Ζαχαριά, του Θεοδ. Κολοκοτρώνη, και ένίστε του Αθ. Πετιμεζά.

Πάντες δέ ούτοι κατά τήν ικανότητα, ιδιότητας και γνώσεις ως προς τήν Κλεπτικήν τάσσονται υπό του Φραντζῆ μετά των εκ Καρυταινης, Λακεδαιμονίας, Καλαβρύτων και Π. Πατρών καταγομένων κλεφτών. "Ας κρίνη δέ ο άναγνώστης νύν αν δέν είχομεν δίκαιον ειπόντες άνωτέρω ότι ουδέποτε επί Τουρκοκρατίας από τήν Άρκαδίαν εξέλιπον γενναίοι άποστάται, και αν εύλόγως και οι Έταιρισται δέν ήτένιζον εις τήν έπαρχίαν ταύτην, πολύ έλπίζοντες νά γείνη έναρξίς τῆς άποστασίας υπό των κατοίκων αυτῆς και ιδίως των κατοίκων των δύο όρειων θεμάτων Σουλιμά και Κοντοβουνίων, άνδρείων και έμπειροπολέμων θεωρουμένων διά τήν περι τό όπλοφορεῖν πείραν αυτών.

Μ' όλα ταύτα οι Άρκαδιοι δέν άνταπειρήθησαν καθ' όλα εις τας προσδοκίας των Έταιριστών, όχι διότι έφάνησαν άνάλκιδες διαφεύσαντες τήν περι τῆς άνδρείας των γενικήν πεποιθήσιν και φήμην. Τούναντίον άπεδείχθησαν μαχημώτατοι εις όλας τας μάχας, εις δς παρευρέθησαν—εις τας τρείς λ. χ. νυκτερινάς έφορηήσεις αυτών κατά των χαρακωμάτων των τήν άκρόπολιν του Άργους πολιορκούντων Γκέγκηδων του Δράμαλη τόσοι άφοβοι και κατα-

φρονηταί του θανάτου έδείχθησαν, και ιδίως οι Ντρέδες, ώστε ο Φωτάκος εν τοῖς άπομνημονεύμασί του (σελ. 201, 203) καλεῖ αυτούς ήρωας και τους πλέον δυνατούς στρατιώτας τῆς Πελοποννήσου. "Ολοι όμως αι άνδραγαθιαί αυτών ήμαυρούντο, διότι θσάκις έξεστράτευσαν εκτός τῆς έπαρχίας έπαθον από νοσταλγίαν πρώϊμον, και ιδίως οι Ντρέδες, οι όποιοι ταχέως καταλαμβάνοντο υπό του πόθου τῆς εις τὰ ίδια επιστροφῆς.

Άλλ' όσον άληθές άφ' ενός είναι τούτο, τόσο αναντιρρήτως άφ' έτέρου έχει και τό ότι οι Άρκαδιοι δέν επέτυχον όδηγών δραστηρίων και δυναμένων διά τῆς άξίας, τῆς βαρύτητος και τῆς άνδρείας αυτών νά επιβάλλωσιν εκάστοτε τήν θέλησιν των εις τους τραχείς και σκληροτραχήλους Ντρέδες. Έάν έξῆ ο Γιαννάκης Μέλιος ή ο Παναγιώτης Ντούφας, και εις έξ αυτών άνελάμβανε τήν άρχηγίαν των Άρκαδικών όπλων, έχων παρ' αυτῷ και χιλιάρχους τόν Γιαννάκη Γκρίτζαλην, τό άτρόμητον εκείνο παλληκάρι, του όποιου τά στήθη καθ' όλον τόν ιερόν άγώνα έφείσθησαν αι έχθρικοί σφαίραι, ίνα τῷ σπαράξωσιν ως στασιαστού επί τῆς αντιβασιλείας αι Βαυαρικαί, και τόν Παπ' Αναστάσι, ού τό πατριωτικόν πυρ και τό στρατιωτικόν θάρρος ύψώθησαν υπέρνω και τῆς έλαχίστης άμφισθητήσεως κατά τήν πολιορκίαν του Νεοκάστρου, τότε βεβαίως οι Άρκαδιοι θα είχον νά δείξωσι κατά τήν μεγάλην επανάστασιν του Γένους άθλους, οὖς θα έξήλειον οι κάτοικοι πολλών των εν Πελοποννήσῳ έπαρχιών.

Άτυχῶς όμως όλίγας μετά τήν παράδοσιν του Νεοκάστρου ήμέρας ούτε ο Μέλιος, ούτε ο Ντούφας, ούτε και ο Παπ' Αναστάσις ήσαν εν τοῖς ζῶσι, θύματα γενόμενοι τῆς επάρατου ελληνικής όξυχολίας.

"Ας ιδωμεν πῶς. Άλλ' επειδή πρόκειται περι έμφυλιοκτονίας μυσαρῶς, άφίνομεν τόν Φραντζῆν νά διηγηθῆ τά κατ' αυτήν, έπιφυλασσόμενοι νά επανορθώσωμεν ανακριθείας του τινος, δς φαίνεται ότι παρεβλεψε μάλλον χάριν τῆς συντομίας και όχι από άγνοίαν των λεπτομερειών.

«Μετά τήν πτώσιν του Νεοκάστρου, λέγει ο Φραντζῆς, έτυχον νά εύρεθῶσιν εις εν των εκείσε καφφενείων ο Γιαννάκης Μέλιος μετά του Παπα Αναστασίου, προς τόν όποιον ήθέλησε νά όμιλήσῃ περιφρονητικῶς ο Γιαννάκης Μέλιος, επιθείς τήν χειρά του επί του πιστολίου του, ως επαιπειλῶν τρόπον τινά διά νά τόν κτυπήσῃ. "Ο Παπ' Αναστάσιος ιδών ότι έχει φαύλον κατ' αυτου σκοπόν, προλαβών εν άκαιρῇ εκτύπησε διά του πυροβόλου του τόν Γιαννάκη Μέλιον, και παράτα ανεχώρησεν εις Φιλιατρά, τήν κωμόπολιν του».

«Το δέ άλλο έσπέρας ήλθον οι συγγενείς του Μέλιου εις Φιλιατρά διά νά εκδικηθῶσι τόν θάνατον αυτου, όπου συμπλοκής γενομένης τήν νύκτα εκείνην μεταξύ του σκοτους έφρονεύθη και ο Π. Ντούφας. Τόν δέ Παπ' Αναστάσιον, πληγωθέντα κατά τόν πόδα, συνέλαβον οι συγγενείς και άδελφοί του Γιαννάκη Μέλιου και του Ντούφα, και μεταγαγόντες εις τήν Κυπαρισσιαν, έφυλάκισαν αυτον εις τήν έρείπιον άκρόπολιν, όπου μετά 24 ώρας εισελθόντες εις τήν φυλακήν έφόνευσαν αυτον οικτρῶς και άτιμῶς, και ούτως εξέλιπον τρείς ήρωες εις ένα και τόν αυτον καιρόν εκ τῆς έπαρχίας Άρκαδίας: αλλά (πάλιν λέγομεν) ακριμάσιν οῖς οἶδε Κύριος» και ταύτα διά τήν ενυπάρχουσαν τότε αναρχίαν, μάλλον δέ εξ αίτίας τῆς άνοησίας του Γιαννάκη Μέλιου.»

Και ταύτα μέν κατ' ούσίαν ούτως εγένοντο. Δέν είναι όμως άληθές ότι ο Παπ' Αναστάσις πληγωθείς κατά τόν πόδα συνελήφθη υπό των έχθρῶν του τήν ιδίαν νύκτα καθ' ήν έφρονεύθη ο Ντούφας: διότι κατόρθωσε νά εξέλθῃ άβλαβῆς εκ τῆς νυκτερινῆς εκείνης πάλης και νά καταφύγῃ περι τήν χαραυγήν μετά τριῶν συντρόφων του εις σπηλαιώδες κρησφύγετον του πλησίον βουνοῦ "Αγιο-Λιά, όπου όμως δυστυχῶς κατέδειξεν αυτον εις τους συγγενείς του Μέλιου και του Ντούφα αιπόλος τις εκ του χωρίου Χριστιάνου. Ούτοι δέ υπό πολυαριθμῶν Ντρέδων βοηθούμενοι έσπευσαν άμέσως εκεί, και μετά όκταήμερον συνεχῆ πολιορκίαν έξώθησαν τόν Παπ' Αναστάσιον εις τήν άνοησίαν νά παραδοθῆ επ' έγγυήσει τῆς τιμῆς και τῆς παλληκαρίας των και επί συμφωνίᾳ νά μή κακοποιηθῶσιν οι μετ' αυτου συμπολιορκηθέντες, εν οῖς ήν και μικρός τις έγγονός του, χάριν ιδίως τῆς τρυφεράς του όποιου ζωῆς συγκκένευσεν ο Παπ' Αναστάσις νά έλθῃ εις δικπραγματεύσεις μετά των άμειλικτων αυτου δικκτων. Άλλ' εκείνοι μόλις παραδοθέντα τόν έξέδυσαν αφήσαντες μέ τό υποκάμισον μόνον και τήν λευκήν αναξυρίδα, άνήρτησαν εκ του τραχήλου του δισσάκιον πλήρες πετρῶν, και όπισθάγκωνα δέσαντες τόν έπέρασαν ούτως έχοντα και εκ Φιλιατρῶν. Τότε δέ είδοποιηθεῖσαι έτρεξαν έμπρός αι εκεί υπανδρευμένα θυγατέρες του Παπ' Αναστάσι, γοερῶς όλοφυρόμεναι, τας παρειάς των όνυχίζουσαι και τας πλεξίδας των εν άπογνώσει έλκουσαι, άλλ' οι Ντρέδες διά τῆς βίας άπειργοντες αυτάς έμπόδιζον νά πλησιάσωσιν εις τόν δέσμιον πατέρα των. Των δακρύων ο χειμαρρος του άπτοήτου εκείνου άνδρός άλλ' υπαθούς και φιλοστόργου πατρός έσπασε τότε προς στιγμήν...

—"Ο! είσθε και από τους Τούρκους τρείς χειρότεροι! είπε μετά πικρίας εις τους κυκλούντας αυτον.

— Περπάτει! τῷ είπον άγρίως εκείνοι ώθούντες τον διά του στομιου των μακρῶν πυροβόλων των.

"Οτε δέ ήλιου δύοντος ήλθον εις Κυπαρισσιαν άνεβίβασαν αυτον εις τήν άκρόπολιν και κατέκλιναν επί πετρῶν, διά πέδῆς σιδηράς συμπλέξαντες τους πόδας του, και επιθέσαντες των γονάτων και του στήθους του μακράς και βαρείας δοκούς, δς βαρυτάτας καθίστων όγκολίθοι πολλοί. Τήν επομένην δ' αυγήν άπετρίχωσαν τας σιαγόνας του διά του γνωστου οικιακού εργαλείου, δι' ου αι γυναίκες εκκοκκίζουσι τόν βάμβακα, μεθ' ού έξήπλωσαν αυτον υπτιον επί των πετρῶν, επιβαρύναντες πάλιν τό σῶμά του διά των υπό των όγκολίθων προσεπιβαρυνόμενων δοκῶν.

"Ο δέ Παπ' Αναστάσις εις όλ' αυτά ούτε μικροψύχως έγόγγυσεν, ούτε τό πρόσωπον εκ των πόνων συνέσπασεν, ούτε και τινα κατηράσθη: τά χείλη του μόνον έκινούντο ένίστε εν άγωνίᾳ ψιθυρίζοντα:

— Δίκαιος είσαι, Κύριε!...

"Απαξ δέ ήλεγξε και τους δημίους του ως εξῆς:

— "Ο θάνατος που θέλετε νά δώσετε 'ς έμένα περσότερη άτιμία θα φέρῃ 'ς έσας. Τά τιμημένα παλληκάκια μόνον μέ τό ντουφεκι σκοτόνουνε άλλα παλληκάκια, που νά κρατουν κι' εκείνα ντουφεκι, όπως έκαμα κι' εγώ μέ τό Μέλιο και μέ τό Ντούφα. Έσας όμως ο κόσμος άτιμους, όπως και είσαστε, θα σας ειπῆ, γιατί καταδεχθήκατε νά βασανίσετε άνθρωπο, που δέν έχει τή δύναμι νά υπερασπισθῆ...

"Οταν δέ τόν άφησαν μόνον, έστρεψε τήν διάνοιαν αυτου εκ των έγκοσμίων προς τά έπουράνια, καθικετεύων τόν ζῶντα Θεόν, ίνα ευμενῆς δεχθῆ και επεικῶς κρίνη τήν άμαρτωλήν αυτου ψυχήν και τάξη αυτήν όπου άγάλλεται και ή ψυχή του ακριβου του Μητρου, ή άγνή και ακηλιδωτος... Και εν τῇ τοιαύτη συννοίᾳ επάλγῶς έχων έμεινε μέχρις ου έλθόντες οι συγγενείς του Μέλιου και του Ντούφα άπετελείωσαν τό θυμά των. Πῶς δέ διέπραξαν τούτο κάλλιον νά τό παρέλθωμεν εν σιγῇ.

Τοιοῦτον έλεινόν θάνατον έλαβεν ο Παπ' Αναστάσις, δι' δν ο μέν Φραντζῆς λέγει ότι ακαι εις τήν νεότητά του και εις τό γῆράς του ήτο γενναίος και άτρόμητος», οι δέ γνωρίσαντες αυτον "Οθωμανοί έλεγον διά τῆς χαρακτηρίζουσῆς τήν φυλήν αυτων μεγαληγορίας ότι «παρόμοιος παλληκαράς εις τόν ντουνα ούτε ήλθεν, ούτε θα έλθῃ (νέ γελεδῖ νέ γελετζέκ!)...

Σ. Ν. ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ.

Ὁ ὑπὸ ψευδώνυμον Μὰξ Ὁ Ρέλλ γνωστός Γάλλος συγγραφεὺς ὁ ἐκδοὺς ἠθογραφικὰς ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ βίου εἰς τρεῖς διαφόρους τόμους ὑπὸ τοὺς τίτλους: Ὁ Τζὼν Μπούλλ καὶ τὸ νησί του, Αἱ κόραι τοῦ Τζὼν Μπούλλ, Οἱ ἀγαπητοὶ γείτονες, ἐξέδωκεν ἄρτι νέον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον: Ὁ φίλος Μὰξ Δόναλδ, περιέχον ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ ἐν Σκωτίᾳ βίου. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου ὅπερ εἶνε γεγραμμένον μετὰ τῆς αὐτῆς χάριτος καὶ ἐγγικτικῆς εὐφυΐας, μεθ' ἧς καὶ τὰ προηγούμενα, σταχυολογούμεν τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ τῶν σκωτικῶν ἠθῶν.

### ΣΚΩΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Διάλογος μεταξὺ Σκώτων χωρικῶν:  
*Δόναλδ.*— Ἐμαθες, Δούγκαν, πῶς ὁ Μὰξ Νάβ κατεδικάσθη εἰς ἕξ μηνῶν φυλάκισιν γιατί ἐκλεψε μίαν ἀγελάδα;  
*Δούγκαν.*— Τί βλάξ αὐτὸς ὁ Μὰξ Νάβ! Δὲν ἤμπορούσε τάχα ν' ἀγοράσῃ τὴν ἀγελάδα... καὶ νὰ μὴ τὴν πληρώσῃ!

Ἐρωτικὴ ἐξομολόγησις:  
Ὁ Δόναλδ προτείνει τῇ Μαρίᾳ ἕνα μικρὸν περὶπατον εἰς τὰ περίχωρα. Διαβαίνουσι πρὸ τοῦ κοιμητηρίου· εἰσέρχονται καὶ περιεργάζονται τὰ μνήματα. Πρὸ τοῦ τάφου τῶν προγόνων τοῦ ὁ Δόναλδ σταματᾷ τὸ βῆμα.

— Μαρία, ἐδῶ ἀναπαύονται οἱ γονεῖς μου. Καὶ ψιθυρίζει προσκλίνων εἰς τὸ οὖς αὐτῆς:  
— Εἰπέ μου λοιπόν, Μαρία, θὰ ἤθελες νὰ ἀναπαυθῆς καὶ σὺ μίαν ἡμέραν εἰς τὸ μνήμα αὐτό;

Ἡ Μαρία ταπεινοὶ τοὺς ὀφθαλμούς, στενάζει ὡς ἀρμόζει εἰς καλοαναθρεμμένην κόρην καὶ θέτει τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Δόναλδ. Εἶνε ἤδη μεμνηστευμένοι.

Ὁ γέρον ψυχομαχεῖ σχεδόν, ἀλλὰ τὰ χεῖλη του κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ζωῆς ψιθυρίζουσιν ἄρας ἐναντίον παλαιοῦ οἰκογενειακοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου παριστάμενος λέγει πρὸς τὸν ἐτοιμοθάνατον:

— Πρέπει ὅλας τὰς ἐχθρας σου νὰ τὰς λησμονήσῃς πρὶν ὑπάγῃς εἰς τὸν Κύριον. Ἡ θρησκεία μὰς διατάσσει νὰ συγχωρῶμεν καὶ τὸν θανασιμώτερον ἐχθρόν μας.

— Καλὰ λοιπόν! ἀποκρίνεται μετὰ δισταγμοῦ ὁ γέρον χωρικός, ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, τὸν συγχωρῶ.

Εἶτα στραφεὶς αἴφνης πρὸς τὸν υἱόν του:  
— Ἐγὼ τὸν συγχωρῶ, ἀλλὰ ἡ κατάρρα μου νὰ πέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν σου ἂν τὸν συγχωρήσῃς κ' ἐσὺ!!

Πρεσβύτες Κυρία εἶχεν ὑπηρετήν, οὔτινος ἡ περιέργεια ἦτο πασίγνωστος. Δὲν τὸ εἶχε τίποτε ν' ἀποσφραγίσῃ τὰς ἐπιστολάς τῆς καὶ νὰ τὰς ἀναγινώσκῃ. Ἐχουσα πρὸς ἀποστολὴν ἐπιείγόν τι γράμμα, ὀλίγα λεπτὰ πρὶν κλείσῃ τὸ ταχυδρομεῖον, φωνάζει τὸν ὑπηρετήν, ἀναγινώσκει εἰς αὐτὸν μεγαλοφώνως τὸ περιεχόμενον, ἐπειτα σφραγίζει τὸν φάκελλον καὶ τῷ λέγει:

— Τρεῖς γρήγορα καὶ μὴ χασομερήσῃς εἰς τὸν δρόμον διὰ νὰ τὸ ἀνοίξῃς... τώρα ζεῦρεις πολὺ καλὰ τί ἔχω γράψῃ.

Ποτὲ δὲν ἠδύνατο γεωκτῆμων τις νὰ ἔχῃ νωπὰ ὡὰ ἐκ τοῦ πλουσίου ὀρνιθῶνός του.

Τίς τὰ ἐκλεπτε; Μυστήριον.  
Τέλος ἀνακαλύπτει ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ κηπουροῦ τὰ ὑπεξήρει καὶ τὰ ἐπώλει εἰς τὴν ἀγοράν. Εὐρίσκει τὸν κηπουρόν:

— Εἶμαι βέβαιος πῶς ἐσὺ μὲ ὑπηρετεῖς πιστά· ἀλλὰ, μεταξὺ μας, δὲν ἔμπορῶ νὰ πῶ πῶς ἔχω μεγάλη ὑπόληψιν καὶ γιὰ τὴν γυναῖκά σου.

— Δὲν παραξενεύομαι, ἀφέντη... οὐτ' ἐγὼ δὲν ἔχω μεγάλη ὑπόληψιν γι' αὐτήν.

Ποιμὴν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τοῦ σκύλου του. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἱεροτελεστίας ὁ μολοσσὸς μένει ἡσυχος παρὰ τοὺς πόδας τοῦ κυρίου του. Ἄλλ' εὐθύς ὡς ὁ ἱερεὺς ἄρχεται κηρύττων, ὁ σκύλος ἀνησυχεῖ, ἐγείρεται. Καὶ καθ' ὅσον ὁ ἱεροκῆρυξ ὑψοῖ τὴν φωνὴν ἐξοργίζεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ ζῶον. Ὑπόκωφοι οὐρλισμοὶ ἀκούονται προμηνύοντες θύελλαν. Ὁ ἱερεὺς λαλεῖ κατὰ τῶν κακιῶν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, κεραυνῶν ταύτας διὰ τῆς εὐγλωττίας. Οἱ ὑλακαὶ τοῦ κυνὸς τότε κλονοῦσι τὰ τεῖχη τοῦ ναοῦ. Ὁ ἱερεὺς διατάσσει τὸν ποιμένα νὰ ἐκδιώξῃ τὸν σκύλον του, καὶ ἐκεῖνος ὑπακούει. Ἄλλὰ στρέφων τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ἄμβωνα ἄνευ ὀργῆς ἀποκρίνεται:

— Καλὰ παππᾶ μου, μὰ τὸ φταιζίμο δὲν εἶνε ἔς τὸ σκυλί, ἐσὺ ἔκανες τὴν ἀρχήν.

Ἐπαίτης κρατῶν βιολίον πλησιάζει διαβάτην καὶ ζητεῖ ἐλεημοσύνην.

— Κρατεῖς βιολί καὶ δὲν παίζεις, λέγει ἐκεῖνος, γιατί;

— Ἀφέντη, δός μου ὅ,τι ἀγαπᾷς χωρὶς νὰ παίζω βιολί καὶ δὲν θὰ μετανοήσῃς.

Ὁ διαβάτης ἐννοήσας τὴν λεπτότητα τοῦ ἀνθρώπου δίδει αὐτῷ πεντάλεπτον.

— Ὡστε δὲν μεταχειρίζεσαι ποτὲ τὸ βιολί σου;

— Ναι, ἀφέντη, καμμιά φορά... γιὰ φοβέρα.

Σκῶτος ἱερεὺς περιέγραφεν ἐπὶ τὸ εἰκονικώτερον τὰ καλὰ τοῦ παραδείσου.

— Ἐκεῖ εἶναι παντοτεινὴ μουσικὴ. Ὁ Ραφαὴλ τραγουδεῖ, ὁ Γαβριὴλ παίζει ὄργανο καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄγγελοι ἀπὸ τῆς χαρᾶς τους κτυποῦν τὰ φτερά. Τί ὠραία! Δὲν μπορεῖς νὰ βάλῃς μὲ τὸ νοῦ σου ὁμοιοπράγμα...

— Καταλαβαίνω, καταλαβαίνω... εἶνε ἴδια κ' ἀπαράλλακτα ὅπως ὅταν εἶνε ζηρασία καὶ ὕστερα γυρίζει ὁ καιρὸς ἔς τὴ βροχή, ποῦ ἀνοίγουν ἡ χῆνες τὰ φτερά καὶ τὰ χτυποῦνε!

Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκώτου μυθιστοριογράφου Βάλτερ Σκῶτ περιηγητὴς τις ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τόπον ἐνθα διέμενε ζῶν ὁ ἐξοχος συγγραφεὺς. Ἀφοῦ εἶδε τὸν οἶκον αὐτοῦ πλήρως συγκληνίσσεως, εἶτα εἰσῆλθε χάριν ἀναψυχῆς εἰς πανδοχεῖον.

— Τί ἔχασεν ὁ τόπος σας! λέγει πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην.

— Ἀλήθεια, εἶναι μεγάλη καὶ μεγάλη ζημία γιὰ μὰς, ἀποκρίνεται περίλυπος ἐκεῖνος· ὁ σερ Βάλτερ ἔπαιρνε πάντα ἀπὸ τὸ μαγαζὶ μας τὸ ρακί του.

N.

### ΣΚΩΤΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Πολλὰ λίγα κάνουν ἕνα πολύ.

Ἄν μὲ γελάσῃ ἕνας ἄνθρωπος μιὰ φορά, ἄντροπὴ δική του· ἂν μὲ γελάσῃ δυὸ φορές ἄντροπὴ δική μου.

Τόσο σπάνιο εἶνε νὰ ἰδῆς γυναῖκα μὲ κλάματα ὅσο χῆνα ζυπόλυτη.

Ὅποιοι γεννήθηκε γιὰ νὰ κρεμασθῇ δὲν ἔχει φόβο νὰ πνιγῇ.

Τοῦ διαδόλου τὰ παιδιὰ εἶνε πάντα τυχερά.

Δὲν θὰ εἶχε τόσο πέρασι ὁ Θεὸς, ἂν ὁ διάβολος εἶχε πεθάνῃ.

Ὅποιοι παίρνει συμβουλή μόνον ἀπ' τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἔχει συμβουλάτορα ἕνα βλάκα.

Δημοσιεύομεν σήμερον, ὡς ὑπεσχέθημεν, τὴν ἔμμετρον αὐτοβιογραφίαν τοῦ κ. Γεωργίου Σουρῆ, τοῦ δημοφιλῆ συντάκτου τοῦ «Ρωμηοῦ», οἷον ἀπαρχὴν τῶν μετ' ὀλίγον δημοσιευομένων δύο τόμων ποιημάτων αὐτοῦ. Εἶνε περιττὸν βεβαίως νὰ ἐξάρωμεν ἡμεῖς τὴν ἀφελῆ χάριν τῆς δημοτικῆς ποιήσεως τοῦ κ. Σουρῆ, ἧτις ἀληθῶς κατέστη μία ἀπόλαυσις διὰ τὸ ἡμέτερον Κοινόν. Ἐκ τοῦ δημοσιευομένου δ' ἔργου θέλουσιν ἰδεῖ πάντες ὅτι τοιαύτην ἐξαιρετικὴν τοῖς ἐπιφυλάσσει καὶ νῦν ὁ ποιητὴς διὰ τῆς προσεχοῦς ἐκδόσεως τῶν νέων αὐτοῦ ποιημάτων.

Σ. τ. Δ.

### ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ

A'.

Ἐγὼ, Γεώργιος Σουρῆς, ἱππότης τοῦ Σωτήρος, καὶ Χιώτης διαβολόλυκος ἀστείος χαρακτήρος, ἐπιχειρῶ νὰ σᾶς εἰπῶ ξηρῶς κ' ἐν συντομίᾳ τὰ μᾶλλον σπουδαιότερα τοῦ βίου μου σημεία, πρὸ τοῦ οἱ βιογράφοι μου καθ' ὅλα μ' ἀνατάμου κ' εἰς ὅλην τὴν ὑψηλίον ρεντί κ' ὀλο μὲ κάμουν.

Κατ' ἄλλους εἶμαι γέννημα τῆς ἠρωίδος Χίου καὶ λέγουσιν πῶς ἐξ εὐγενοῦς κατάγομαι στοιχείου, πλὴν ἄλλοι παραδέχονται πατρίδα μου τὴν Σύρον καὶ ἄλλοι περισσώτεροι τὴν νῆσον τῶν Κυθῆρων. Ἄλλὰ ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι πάντα Χιώτης, μὰ κάποτε καὶ Συριανὸς κ' ἐσθ' ὅτε Τσιμιγώτης.

Ἡ μήτηρ μου μετῆρχετο τὰ γυναικεῖα ἔργα καὶ πότε πότε μ' ἔδερνε μὲ ξύλο ἢ μὲ βέργα, ὁ δὲ πατήρ μου ἔμπορος ἐλέγετο πῶς ἴτο καὶ μὲ τὸ Δοῦνα καὶ Λαβεῖν πολὺ ἐνησχολεῖτο, ἀπολαμβάνων πάντοτε οἰκιακῆς εἰρήνης... πλὴν λωποδύται κάμποσοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔστ' ἄμαρ τὸ μαγαζὶ τοῦ τρύπωσαν μιὰ νύκτα σκοτεινὴ κ' οὐτ' ἐν Ἀμερικάνικον δὲν τάφησαν πανί. Καὶ ἀπὸ τότε ὁ πατήρ εἶχε μεγάλο χάλι, ὡς ὅτου ἐμουφλούζεφε καθὼς καὶ τόσοι ἄλλοι.

Ἐγὼ δὲ τότε ἐσύχναζα μετὰ μεγάλου ζήλου εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ γνωστοῦ κυρίου Θεοφίλου, ὅστις ἐσχάτως μ' ἔξαψιν καὶ μ' ἐνθουσιασμὸν τοῦ κύκλου ἀνεκάλυψε τὸν τετραγωνισμὸν, ἐφ' ᾧ σοφὸν διδάσκαλον ὁ κόσμος τὸν κηρύττει καὶ ἴσως πρῶτος θὰ ἐμβῆ μὲς ἔς τοῦ Δρομοκαϊτῆ.

B'.

Ἄρτι μὲν ἔπαυσα φοιτῶν εἰς τὰ Διδασκαλεῖα, κ' ἐπούλησα τὰ λεξικά καὶ τὰλλα μου βιβλία κ' ἐφόρτωσα τὰ γράμματα ἔστων πετεινὸ ἀπάνω, σκεπτόμενος νυχθημερὸν τί δαίμονα νὰ κάμω.

Κι' ἐνῶ τὸ μέλλον ἔβλεπα ἐμπρός μου μελανὸν ἐφάνησαν ἔστων ὑπνον μου δυὸ ἄνδρες σκεπτικαί,



καθώς ἐφάνησαν ποτὲ εἰς τὸν Λουκιανόν  
ἢ τῶν γραμμάτων ἀνασσα κι' ἢ Ἑρμογλυφική.  
Ὁ εἰς ἐκ τούτων ἔλεγε πῶς εἶναι ὁ Ἀπόλλων,  
ὁ τῆς ποιήσεως πατήρ με βλέμμα' ἀκτινοβόλον,  
ὁ δ' ἄλλος ἦτον ὁ Ἑρμῆς μ' ἐμπορικὰ τεφτέρια,  
μὲ πῆγες, μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ ρόζους εἰς τὰ χέρια.

Λοιπὸν μὲ πέρνει ὁ Ἑρμῆς μὲ τρόπο κατὰ μέρος  
κι' ἔλα νὰ γίνης ἔμπορος, μοῦ λέγ' ἰδιαιτέρως.  
Κι' ἀφοῦ μοῦ εἶπε ἀρκετὰ μὲ τὸν γνωστὸν του ὄλον  
μὲ πιάνει ἀπὸ τὸν γιγακὰ ὁ κύριος Ἀπόλλων  
καὶ ποιητῆς νὰ βαπτισθῶ κρυφίως μὲ προτρέπει,  
γιατὶ νὰ γίνω ἔμπορος καθόλου δὲν μοῦ πρέπει.

Ταῦτα εἰπόντες ἔφυγαν κι' οἱ δύο μὲ ὄρμηξ  
κι' ἀμέσως μὲ πυρέσσουσαν ἠγέρθη φαντασίαν,  
ἀλλ' ὅμως ἀπεφάσισα ν' ἀκούσω τὸν Ἑρμῆν  
καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔφυγα κι' ἐπῆγα εἰς Ρωσίαν.

Τὸ τί ἐτράθηξα ἐκεῖ ἵστῆς ξενιτειᾶς τὸν δρόμον  
τὸ περιγρῶφω ἔκτενως ἵστὸν δευτέρου μου τόμον,  
ὅστις τοῖμω νὰ σᾶς εἰπῶ, καλοὶ μου συμπολίται,  
πῶς τρία φράγκα μοναχὰ πρὸς χάριν σας πωλεῖται.

Ἐπανελθὼν ἵστην πάτριον ἀμέσως ἐνθυμήθη  
πῶς εἶχε μέγα δίκαιον ὁ κύριος Ἀπόλλων,  
καὶ τότε τὸ ἐμπόριον παρέδωσα εἰς λήθην  
καὶ πρὸς τὰς Μούσας ἔστρεψα τινερωτὰ μου ὄλον.  
Μακρὴν τῆς τύχης τῶν πολλῶν, μακρὴν τῶν ἐπιγείων,  
ἐρρέμβασα εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τὰς ἐρημίαις,  
τὸ πρῶτόν μου δὲ ποίημα ὑπῆρξεν ἐλεγείον  
εἰς ἄνδρα βελτιώσαντα τὰ τῆς Ἀστυνομίας  
κι' αὐτὸ ἐν μέσῳ φίλων του κι' ὀλίγων συγγενῶν του  
ὁ ἴδιος τὸ ἀπήγγειλα εἰς τὸ μνημόσυνόν του  
μ' ἓνα σακκάκι μπλὲ μαρὲν καὶ ὄσπρο παντελόνι  
καὶ ὁ ἴδων τὸ μαρτυρεῖ καὶ σᾶς τὸ βεβαιώνει.

Κατόπιν τούτου ἔγραψα καὶ ἄλλα ἐλεγεία,  
καὶ πάντοτε ἀνάπαυσις, ρχατί καὶ ἀργία.  
Ὅταν κανεὶς τὰ τίναζε τὸ εἶχα γιὰ χαρὰ μου  
καὶ ὄλο ἔφαγνα νὰ βρῶ κανένα κελεπούρι,  
καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐρχόμενος συχνὰ ἵστα δνειρά μου  
μοῦ ἔδινε φτυσίματα καὶ φάσκελα ἵστη μούρη.

Γ'.

Κακὴν κακῶς ἀπέληξεν ὁ ἔρωσ μου ὁ πρῶτος,  
μὰ καὶ ἵστος ἄλλους ἔρωτας ὑπῆρξα Δόν-Κισσῶτος.  
Ἠγάπησα περιπαθῶς μαδίστραν νεωτάτην,  
κοντοῦλαν, ὄλοστρόγγυλην, καὶ δὴ φλογερωτάτην,  
ἀλλ' ὁ ψηλὸς τῆς ἀδελφός, τραμποῦκος μὲ μαχαίρι,  
μιά μ'έρα ἵστην Νεάπολι μοῦ ἔστησε καρτέρι,  
καὶ μ' ἄστραψε μιά χαστουκιά, ποῦ μούλο' αἰμοψυσία  
κι' ἐνόμισα πῶς ἔφθασε δευτέρα παρουσία.

Ἀλλὰ δὲν μ' ἀπεθάρρυνεν ἡ χαστουκιά ἐκείνη  
καὶ νέος ἔρωσ τὰς χορὰς τῆς λύρας μου ἐκίνει.  
Εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα τοῦ οἴκου μας κατῶκει  
Ἀρσακειὰς μελαχρινὴ δεκατεσσάρων χρόνων,  
κι' ἐκείνη πρώτη ἄρχισε νὰ μὲ καταδιώκη  
ὡς ὅτου τὰ ἐψήσαμε μὲ δύο λόγια μόνον.

Δὲν εἶχεν ὁμοῦ ἀδελφὸν καὶ ἡ Ἀρσακειὰς  
κι' ἀφόβως ἀπελάμβανα πολλὰς στιγμὰς γλυκειάς,  
ἐτρέχαμε περιχαρεῖς ἵστου κήπου τὰς σκιὰς  
κι' ἐπαίζαμε πεντόβολα ὑπὸ τὰς ἀκακίας.

Ἄλλ' ἓνας ἔρωσ δὲν ἴσχυρε πολὺ νὰ διαρκέσῃ  
κι' ἀπηύθησα αἰσθήματα ἵστην φίλην μου προσέφρων,  
ὡς ὅτου ἡ γυναῖκά μου ἔξοφύρωσε ἵστη μέση  
καὶ ἀπηλλάγην οὕτω πῶς ἐρώτων νεωτέρων.

Δ'.

Τὰ μετὰ ταῦτα περιττὸν νομίζω νὰ τὰ πῶ  
καὶ ὄλα ὡς πολὺ γνωστὰ τὰ παρασιωπῶ.  
Διότι θὰ γνωρίζετε, καθὼς δὲν ἀμφιβάλλω,  
πῶς ἐχρημάτισα κι' ἐγὼ φαντᾶρος μιά φορά,  
καὶ συλλογὴν ἐξέδωκα, εἰς τὴν ὅποιαν ψάλλον  
ὄσους πολέμους ἔκαμα μὲ ὄσφαιρα πυρά.  
Πρὸς τούτους θὰ γνωρίζετε πῶς ἕσ ἄλλας περιστάσεις  
εἰς τὸν Σεμέλον ἔδωσα σπουδαίας ἐξετάσεις  
καὶ ἀπερρίφθην παμψηφεί μετὰ πολλῶν ἐπαίνων,  
γενόμενος ὑπόδειγμα τῶν ἐξεταζομένων.  
Ἐκτοτε δὲ γνωστότερον κατέστη τὸ νόμά μου,  
τὸ δὲ Πανεπιστήμιον μ' εὐγνωμονεῖ ἀπέφρων,  
καὶ διὰ τοῦτο φαίνεται τὸ πραξικόπημά μου  
τὸ ἀργυροῦν παράσημον ἐπῆρα τοῦ Σωτήρος.

Καὶ τώρα βγάξω τὴν Ρωμὴν ἀπὸ τεσσάρων χρόνων  
τιμᾶται δὲ ὀλόκληρος δραχμὰς τριάντα μόνον,  
καὶ τῆς Ἑλλάδος τραγουδᾷ τὸ κλασικὸν βασιλεῖον,  
κι' ἐμμέτρως ἀεροβατῶν περιορῶ τὸν ἥλιον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ.

## ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶνὲ τις ἀγαθός, πρέπει καὶ νὰ  
φαίνεται τοιοῦτος, πρέπει ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ  
νὰ εἶνε προσηνής, ἐρασμία.

Ὁ θέλων νὰ εἶνε αὐστηρὸς πρὸς τοὺς ἄλλους  
πρέπει νὰ ἐφαρμύζῃ τὴν αὐστηρότητα πρῶτον  
εἰς ἑαυτόν.

Ὁ πρῶτος ὄρος καλῆς ἀνατροφῆς εἶνε ἡ ἐξ-  
οικειώσις πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀκριβείαν.

Ἡ γυνὴ εἶνε ἄνθος, ὅπερ ἐν τῇ σκιᾷ μόνον  
ἐκχέει τὸ ἄρωμά του.

Μὴ θεωρεῖ τὸ παρελθόν αὐτὸ δὲν ἐπανερχε-  
ται. Καλλιέργει τὸ παρόν αὐτὸ εἶνε εἰς τὴν κα-  
τοχήν σου. Ἀντιμετωπίζει τὸ μέλλον θαρραλέως  
καὶ μετὰ καρδίας καρτερικῆς.

Πᾶν ὄ,τι αἰωνίως συζητεῖται εἶνε καὶ αἰωνίως  
ἀνωφελές.